

Ufaglært social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde

Januar 2024

Indenrigs- og
Sundhedsministeriets
BENCHMARKINGENHED

Publikationen kan hentes på hjemmesiden for
Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed:
www.benchmark.dk

Henvendelse om publikationen kan ske til kontaktpersonen
på analysen, som fremgår af hjemmesiden.

Indhold

1 Ledelsesresumé	3
2 Indledning.....	8
3 Kort om analysens population	10
3.1 Population.....	10
3.2 Hovedindikator	11
3.3 Periode.....	11
4 Ufaglært social- og sundhedspersonale på landsplan.....	12
5 Andel ufaglærte i de enkelte kommuner.....	18
6 Socioøkonomisk profil	26
7 Socioøkonomisk profil på tværs af kommuner	34
8 Ansættelsesforløb for ansatte i 2022	41
9 Hvor bevæger de ufaglærte sig hen efter afgang?.....	44

1 Ledelsesresumé

På sundheds- og ældreområdet oplever mange kommuner i dag udfordringer med manglende faglært arbejdskraft. Det gør sig gældende for flere forskellige faggrupper men i høj grad for social- og sundhedspersonalet, der er den største personalegruppe på det kommunale ældreområde. Antallet af ældre er steget markant i de seneste år og vil fortsætte med at stige i de kommende år. Andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet har også været stigende i de seneste år. Samtidigt peger flere analyser på, at det særligt er social- og sundhedspersonalet, man fremadrettet kommer til at mangle¹. Derfor har der i de senere år været fokus på det ufaglærte social- og sundhedspersonale - senest i forbindelse med Robusthedskommissionens anbefalinger.

Videnscenter for værdig ældrepleje i regi af Sundhedsstyrelsen har bedt Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed om at se nærmere på det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde. Analysen er derfor finansieret af Videnscenter for værdig ældrepleje i regi af Sundhedsstyrelsen².

Formålet med analysen er at give viden om omfanget af ufaglært social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde på landsplan og på tværs af kommuner, set i relation til det samlede social- og sundhedspersonale på området og blandt forskellige delgrupper som månedslønnede/timelønnede, personale i hjemmeplejen/plejeboligområdet og blandt forskellige aldersgrupper. Formålet med analysen er også at bidrage til et mere nuanceret billede af, hvem det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde er. Det har vi gjort ved at lave en socioøkonomisk profil af det ufaglærte social- og sundhedspersonale. Herudover ser vi i analysen på, hvor længe det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde har været ansat på området, og hvad det ufaglærte social- og sundhedspersonale overgår til, når de ikke længere er ansat på det kommunale ældreområde.

I analysen defineres det ufaglærte social- og sundhedspersonale som personer ansat i stillingsgruppen "Social- og sundhedspersonale, ikke-uddannet" under overenskomsten "Social- og sundhedspersonale, KL". Det personale, der defineres som ufaglært social- og sundhedspersonale har dermed ikke en social- og sundhedshjælperuddannelse eller en social- og sundhedsassistentuddannelse, men personerne kan godt have en anden uddannelse. Netop social- og sundhedshjælperne og social- og sundhedsassistenterne udgør det faglærte social- og sundhedspersonale i analysen.

Resultaterne i analysen baserer sig på individdata fra Kommunernes og Regionernes Løndatakontor (KRL), som vi har koblet med en række relevante registre fra Danmarks Statistik. Analysen tager primært udgangspunkt i data fra november 2022.

Udover hovedrapporten består analysen også af tre bilag. I bilag 1: "Sådan placerer din kommune sig" er seks centrale figurer fra analysen præsenteret for hver enkelt kommune. I bilag 2: "Kommunespecifikke nøgletal" kan man i tabeller finde de væsentligste tal fra analysen for hver enkelt kommune. I bilag 3: "Metode" er metoden bag opgørelserne i analysen beskrevet.

¹ Se fx Finansministeriet (2022): Økonomisk analyse: Mekaniske fremskrivninger af udbud af og efterspørgsel efter velfærdsmedarbejdere, eller KL (2021): Udbud af og efterspørgsel efter udvalgte velfærdsuddannelser – 2021.

² Læs mere om Videnscenter for værdig ældrepleje på www.sst.dk/da/Vaerdighed.

En relativ stor andel blandt social- og sundhedspersonalet på ældreområdet er ufaglært

I 2022 var andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde 26 pct., svarende til, at knap 20.000 ud af de ca. 75.000 ansatte var ufaglærte. Social- og sundhedshjælperne udgjorde 43 pct. af social- og sundhedspersonalet, mens social- og sundhedsassistenterne udgjorde 31 pct. af de ansatte.

Når vi skriver, at andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde var 26 pct. i 2022, så er det tal beregnet på baggrund af antal ansatte, hvor alle tæller lige meget i opgørelsen. Der er dog væsentlig forskel på den gennemsnitlige beskæftigelsesgrad blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale og blandt det faglærte social- og sundhedspersonale, altså hvor mange timer den enkelte i gennemsnit arbejder om ugen. Når man tager højde for, at den gennemsnitlige beskæftigelsesgrad er forskellig for henholdsvis faglært og ufaglært social- og sundhedspersonale, var andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde i stedet 17 pct. i 2022.

Andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet har været stigende

Andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde har været støt stigende i de senere år. Fra 2018 til 2022 steg andelen af ufaglærte med 9 pct.point fra en andel på 17 pct. i 2018 til 26 pct. i 2022. Ser man på udviklingen opgjort i antal fuldtidspersoner, så steg andelen af ufaglærte med 7 pct.point fra en andel på 10 pct. til 17 pct.

I den betragtede periode ses den største stigning i andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet fra 2020 til 2021, hvor andelen på et enkelt år steg med lidt over 3 pct.point. Det kan hænge sammen med den særlige situation, som kommunerne befandt sig i under COVID-19, der var på sit højeste i den periode. Men det kan konstateres, at andelen af ufaglærte ikke er faldet igen efterfølgende. I stedet er andelen af ufaglærte fortsat med at stige, hvilket kan hænge sammen med udfordringen omkring manglende faglært arbejdskraft på det kommunale ældreområde.

Vi finder også, at der er sæsonudsving i andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på tværs af året. Særligt i sommerferiemånederne, juli og august, er andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet højere end resten af året, hvor månederne er mere ens.

Andelen af ufaglærte opdelt på aldersgrupper, aflønningsform og arbejdssted

Andelen af ufaglærte er forskellig afhængigt af, hvilken aldersgruppe blandt social- og sundhedspersonalet, man betragter. Andelen af ufaglærte er klart højest blandt social- og sundhedspersonalet under 25 år og blandt de 25-29 årige. For disse to aldersgrupper var andelen af ufaglærte henholdsvis 85 pct. og 43 pct. i 2022.

Jo ældre en aldersgruppe blandt social- og sundhedspersonalet man betragter, desto lavere er andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde. Fx var andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på 50 til 54 år, 55 til 59 år og 60 til 64 år 10 til 11 pct. i 2022. Andelen af ufaglærte er dog højere blandt de ældste ansatte på 65 år eller derover. Her var andelen af ufaglærte 17 pct. i 2022.

Andelen af ufaglærte blandt det månedslønnede social- og sundhedspersonale var 15 pct. i 2022, mens andelen af ufaglærte blandt det timelønnede social- og sundhedspersonale var 77 pct. i 2022. Andelen af ufaglærte er dermed markant højere blandt de timelønnede end blandt de

månedslønnede. Det er blandt andet et udtryk for, at der er mange timelønnede blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale.

Der er en lidt større andel af ufaglærte blandt den del af social- og sundhedspersonalet, der arbejder på plejeboligområdet sammenlignet med hjemmeplejen og de øvrige områder som fx hjemmesygeplejen. Andelen af ufaglærte blandt den del af social- og sundhedspersonalet, der arbejdede på plejeboligområdet, var 29 pct. i 2022, mens andelen af ufaglærte blandt den del af social- og sundhedspersonalet, der arbejdede i hjemmeplejen, var 25 pct. i 2022. Forskellen på andelen af ufaglærte i hjemmeplejen og plejeboligområdet er noget mindre, hvis man opgør andelen af ufaglærte i fuldtidspersoner. I det tilfælde er andelen af ufaglærte 0,6 pct.point højere i hjemmeplejen ift. på plejeboligområdet.

Andelen af ufaglærte varierer på tværs af kommunerne

Der er stor forskel på andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på ældreområdet på tværs af kommunerne. I 2022 varierede andelen af ufaglærte fra 8 pct. til 41 pct. mellem den kommune med den laveste og højeste andel ufaglærte opgjort i antal ansatte. Der er visse geografiske tendenser i, hvor andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet er henholdsvis høj og lav. I den sydlige del af landet er der fx en tendens til, at kommunerne har en relativt lav andel af ufaglærte, mens der omvendt er en koncentration af kommuner i Nordsjælland og en stor del af Midtjylland, der har en relativt høj andel ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på ældreområdet. I rapportens kapitel fem er hver enkelt kommunes andel illustreret på et danmarkskort, og i bilagene kan man finde tallene for alle kommunerne.

Fra 2018 til 2022 faldt andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde i fem kommuner. Dermed steg andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet i de resterende kommuner. Der ses altså en klar tendens til, at andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet har været stigende på tværs af kommunerne. I 30 kommuner steg andelen med mindst 10 pct.point.

Ufaglært social- og sundhedspersonales socioøkonomiske profil

For at blive klogere på hvem det ufaglærte social- og sundhedspersonale er, og hvad der kendetegner gruppen set i relation til det øvrige social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde, har vi lavet en socioøkonomisk profil på individniveau. Profilen består af seks parametre: køn, alder, herkomst, om den ansatte var under uddannelse samtidigt med sin ansættelse på det kommunale ældreområde, højeste uddannelsesniveau, og om den ansatte havde været ledig indenfor de seneste tre år.

Det ufaglærte social- og sundhedspersonales profil adskiller sig fra det faglærte social- og sundhedspersonales profil på flere af parametrene. En større andel af det ufaglærte personale er fx mænd ift. det faglærte social- og sundhedspersonale, gennemsnitsalderen er markant lavere blandt det ufaglærte personale, en større andel af det ufaglærte personale har en anden herkomst end dansk, en markant større andel af det ufaglærte personale er under uddannelse ift. det faglærte social- og sundhedspersonale, ligesom en langt større andel blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale havde været ledige indenfor de seneste tre år ift. det faglærte social- og sundhedspersonale i 2022.

På baggrund af profilens seks parametre er det muligt at opstille gennemgående arketyper blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde. Det vil sige den kombination af de forskellige parametre, der går igen hos flest af de ansatte. De tre mest gennemgående arketyper ligner hinanden ved at være en kvinde, under 25 år, med dansk

herkomst og som ikke har været ledig indenfor de seneste tre år. De tre mest gennemgående arketyper adskiller sig alene fra hinanden ved, om den ansatte er i gang med en uddannelse eller ej, og om den ansatte har en gymnasial uddannelse eller grundskolen som højeste uddannelsesniveau. Disse tre arketyper udgør tilsammen 25 pct. af det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde. Arketyperne viser, at unge kvinder udgør en stor del af det ufaglærte social- og sundhedspersonale, ligesom det indikeres, at mange af disse unge arbejder som ufaglært social- og sundhedspersonale ved siden af at læse en uddannelse eller eventuelt i forbindelse med et eller flere sabbatår.

Der er store variationer på tværs af kommunerne indenfor de enkelte parametre i den socioøkonomiske profil. Fx varierede gennemsnitsalderen blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale fra 27 år til 40 år i 2022, og andelen med et højere uddannelsesniveau end grundskolen varierede fra 46 pct. til 81 pct. i 2022 på tværs af kommunerne. For flere af parametrene i den socioøkonomiske profil er der nogle klare geografiske tendenser på tværs af kommunerne. Der er fx en øst/vest tendens i aldersprofilen blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale. Særligt på Sjælland er den gennemsnitlige alder blandt det ufaglærte personale relativt høj, mens det omvendte billede gør sig gældende for mange kommuner i Jylland. Der er også en helt tydelig tendens til, at andelen af indvandrere og efterkommere blandt det ufaglærte personale er højest blandt kommunerne i hovedstadsområdet og i det nordøstlige Sjælland.

Korte ansættelser og stor udskiftning blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale

Ansættelseslængden blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde er generelt kort³. 57 pct. af det ufaglærte social- og sundhedspersonale havde i 2022 været ansat i mindre end 1 år. 8 pct. af det ufaglærte social- og sundhedspersonale havde været ansat i 4 år eller mere.

En større andel af det unge ufaglærte social- og sundhedspersonale under 30 år havde været ansat i under 1 år ift. de ældre aldersgrupper i 2022. De ældste ufaglærte på 50 år eller derover adskilte sig omvendt fra de yngre aldersgrupper ved at en større andel havde været ansat i længere tid. 25 pct. af de ufaglærte på 50 år eller derover havde været ansat som ufaglært social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde i 4 år eller mere. Det gjorde sig kun gældende for 3 pct. og 8 pct. af det ufaglærte social- og sundhedspersonale på henholdsvis under 30 år og 30 til 49 år.

Hvor gik det afgåede ufaglærte social- og sundhedspersonale hen?

Ser vi alene på det månedslønnede social- og sundhedspersonale har en tidligere analyse vist, at 44 pct. fortsat var i beskæftigelse blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale, der afgik fra det kommunale ældreområde mellem september 2021 og september 2022⁴. Hele 37 pct. af det afgåede ufaglærte social- og sundhedspersonale var i uddannelse uden samtidigt at være i beskæftigelse. Dermed var 18 pct. af det ufaglærte social- og sundhedspersonale hverken i beskæftigelse eller uddannelse efter afgang fra det kommunale ældreområde.

Hvis man alene ser på, hvor stor en andel af det afgåede ufaglærte månedslønnede social- og sundhedspersonale, der var under uddannelse i september 2022, uden at skele til, om de var i beskæftigelse eller ej, så var tæt på halvdelen af det afgåede ufaglærte social- og

³ Vi ser alene på, om den ansatte fortsat var ansat som ufaglært social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde som helhed.

⁴ Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed (2023): Fastholdelse af social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde.

sundhedspersonale under uddannelse. Der var ca. 60 pct. heraf, der enten læste til social- og sundhedshjælper, social- og sundhedsassistent eller til sygeplejerske.

For det afgåede ufaglærte social- og sundhedspersonale, der var under uddannelse efter afgang, var der en klar overvægt blandt de 30 til 49 årige og gruppen på 50 år eller derover, der enten læste til social- og sundhedshjælper eller social- og sundhedsassistent. For de 30 til 49 årige læste flest til social- og sundhedsassistent, mens flest blandt gruppen på 50 år eller derover læste til social- og sundhedshjælper. For de unge på under 30 år er det langt mere forskelligt, hvilken uddannelse de var i gang med, men den mest populære uddannelse var i 2022 sygeplejerskeuddannelsen, hvorefter social- og sundhedsassistentuddannelsen fulgte.

2 Indledning

På sundheds- og ældreområdet oplever mange kommuner i dag udfordringer med manglende faglært arbejdskraft. Det gør sig gældende for flere forskellige faggrupper men i høj grad for social- og sundhedspersonalet, der er den største personalegruppe på det kommunale ældreområde. Antallet af ældre er steget markant i de seneste år og vil fortsætte med at stige i de kommende år. Samtidigt peger flere analyser på, at det særligt er social- og sundhedspersonalet, man fremadrettet kommer til at mangle⁵. Derfor har der i de senere år også været fokus på det ufaglærte social- og sundhedspersonale - senest i forbindelse med Robusthedskommissionens anbefalinger.

Kommunerne arbejder med forskellige tiltag for at imødegå udfordringen med manglende faglært arbejdskraft blandt social- og sundhedspersonalet, fx ved at se på de ansattes arbejdstid, øge fastholdelsen af det nuværende personale, bruge velfærdsteknologi og gennem inddragelse af andre faggrupper i opgaveløsningen. Det kan også konstateres, at andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet har været stigende i de seneste år. Det er naturligt at kæde udviklingen i andelen af ufaglært social- og sundhedspersonale sammen med udfordringen omkring manglende faglært arbejdskraft blandt social- og sundhedspersonalet, uden at der dog kan sættes lighedstegn imellem de to forhold.

Videnscenter for værdig ældrepleje i regi af Sundhedsstyrelsen har bedt Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed om at se nærmere på det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde. Analysen er derfor finansieret af Videnscenter for værdig ældrepleje i regi af Sundhedsstyrelsen⁶.

Formålet med analysen er at give viden om omfanget af ufaglært social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde på landsplan og på tværs af kommunerne. Dette gøres i relation til det samlede social- og sundhedspersonale på området og blandt forskellige delgrupper som månedslønnede/timelønnede, personale i hjemmeplejen/plejebolig og blandt forskellige aldersgrupper. Formålet med analysen er også at bidrage til et mere nuanceret billede af, hvem det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde er. Det har vi gjort ved at lave en socioøkonomisk profil af det ufaglærte social- og sundhedspersonale, hvor vi ser på tværs af en række karakteristika som fx køn, alder, herkomst og uddannelsesniveau, og sammenligner disse karakteristika med de tilsvarende karakteristika for det faglærte social- og sundhedspersonale. Herudover ser vi i analysen også på, hvor længe det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde har været ansat på området, og hvad det ufaglærte social- og sundhedspersonale overgår til, når de ikke længere er ansat på det kommunale ældreområde.

I analysen defineres det ufaglærte social- og sundhedspersonale som personer ansat i stillingsgruppen "Social- og sundhedspersonale, ikke-uddannet" under overenskomsten "Social- og sundhedspersonale, KL". Det personale, der defineres som ufaglært social- og sundhedspersonale har dermed ikke en social- og sundhedshjælperuddannelse eller en social- og sundhedsassistentuddannelse, men personerne kan godt have en anden uddannelse. Netop social- og sundhedshjælperne og social- og sundhedsassistenterne udgør det faglærte social- og

⁵ Se fx Finansministeriet (2022): Økonomisk analyse: Mekaniske fremskrivninger af udbud af og efterspørgsel efter velfærdsmedarbejdere, eller KL (2021): Udbud af og efterspørgsel efter udvalgte velfærdsuddannelser – 2021.

⁶ Læs mere om Videnscenter for værdig ældrepleje på www.sst.dk/da/Vaerdighed.

sundhedspersonale i analysen. Social- og sundhedspersonalet er afgrænset til ældreområdet og både timelønnede og månedslønnede indgår i analysen.

Resultaterne i analysen baserer sig på individdata fra Kommunernes og Regionernes Løndatakontor (KRL), som vi har koblet med en række relevante registre fra Danmarks Statistik. Analysen tager primært udgangspunkt i data fra november 2022.

Læsevejledning

I kapitel 3 gennemgås de vigtigste afgrænsninger og definitioner i analysen kort. I kapitel 4 har vi undersøgt niveauet og udviklingen i andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde på landsplan, ligesom vi har kigget på andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet for forskellige delgrupper. I kapitel 5 fokuserer vi på andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde på kommuneniveau.

I kapitel 6 præsenteres den socioøkonomiske profil for det ufaglærte social- og sundhedspersonale holdt op imod det faglærte social- og sundhedspersonales profil, ligesom den socioøkonomiske profil vises for forskellige delpopulationer blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde. I kapitel 7 ses der på den socioøkonomiske profil af det ufaglærte social- og sundhedspersonale på tværs af kommuner.

I kapitel 8 har vi med udgangspunkt i det ufaglærte social- og sundhedspersonale i 2022 set på, hvor stor en andel af dette personale, der har været ansat i under 1 år, 1-2 år, 2-3 år, 3-4 år eller 4 år eller derover. Det har vi både gjort for det ufaglærte social- og sundhedspersonale under ét og for forskellige delpopulationer blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale.

Endeligt har vi i kapitel 9 undersøgt, hvor det ufaglærte social- og sundhedspersonale, der afgik fra det kommunale ældreområde i 2022, bevægede sig hen. Denne del af analysen baserer sig på resultater fra analysen "Fastholdelse af social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde", som Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed udgav i juni 2023.

3 Kort om analysens population

I dette kapitel beskrives de mest centrale afgrænsninger og definitioner, som vi anvender i analysen. I kapitlet er der fokus på analysens population, analysens hovedindikator og den betragtede periode. Indledningsvist skal det nævnes, at analysen baserer sig på et særudtræk fra Kommunernes og Regionernes Løndatakontor (KRL) på individniveau, som vi i analysen kombinerer med registre fra Danmarks Statistik. I bilag 3: "Metode" er der en mere detaljeret gennemgang af analysens datagrundlag og metode.

3.1 Population

Analysens population er det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde. Det ufaglærte social- og sundhedspersonale er afgrænset til stillingsgruppen "Social- og sundhedspersonale, ikke-udd." under overenskomsten "Social- og sundhedspersonale, KL". Herudover perspektiveres der til social- og sundhedsassistenter og social- og sundhedshjælpere, mens de øvrige stillingsgrupper under overenskomsten "Social- og sundhedspersonale, KL" er udeladt fra analysen. I tabel 3.1 ses det, at det ufaglærte social- og sundhedspersonale, social- og sundhedshjælperne og social- og sundhedsassistenterne tilsammen udgør 96 pct. af de ordinært ansatte på overenskomsten "Social- og sundhedspersonale, KL".

Tabel 3.1

Antal ordinært ansatte på overenskomsten "Social- og sundhedspersonale, KL" på det kommunale ældreområde i 2022 fordelt på personalegrupper

	Stillingsgrupper	Antal ansatte	Heraf timelønnede
Ufaglært social- og sundhedspersonale	Social- og sundhedspersonale, ikke-udd.	19.682 (25%)	10.472 (74%)
Social- og sundhedshjælpere	Social- og sundhedshjælpere	32.258 (41%)	1.816 (13%)
Social- og sundhedsassistenter	Social- og sundhedsassistenter	23.251 (30%)	1.244 (9%)
Øvrige grupper	Beskæftigelsesvejledere, afdelingsledere, sundhedsmedhjælpere, øvrig social og sundhedspersonale, pædagogiske assistenter, Social- og sundhedspers., vikarkorps, Kbh., Praksisnær udviklingsstilling, Assister, aften/nat, Plejere og sosu-assisterter, trin 26-30, Sygehjælpere, plejehjemsassistenter, plejere, hjemmehjælpere, Plejemedhjælpere	3.418 (4%)	577 (4%)
I alt	Alle	78.609 (100%)	14.109 (100%)

Anm.: Antallet af ansatte er opgjort i november 2022. Når vi skriver antal ansatte, er der i virkeligheden tale om antal ansættelsesforhold. De fleste ansatte har dog kun et enkelt ansættelsesforhold. Procentsatserne i parentes viser, hvor stor en andel den enkelte gruppe udgør af det samlede antal ansatte. Procentsatserne hænger dermed sammen lodret og ikke vandret.

Kilde: KRL og egne beregninger

Det kommunale ældreområde afgrænses på baggrund af den autoriserede kontoplan til hovedfunktion 5.30 "Tilbud til ældre". Analysen indeholder dermed alene personale, der aflønnes på denne hovedfunktion.

Populationen er afgrænset til ordinært ansatte, hvorfor elever, ansatte i fleksjob og ekstraordinært ansatte ikke er en del af populationen. Lønnede efter §94 i serviceloven ses der også bort fra, da der ikke findes præcise opgørelser på individniveau af gruppen, samtidigt med at gruppen af lønnede efter §94 i serviceloven ikke er ret stor, særligt ikke på kommuneniveau.

Analysens populationen indeholder både timelønnede og månedslønnede, da de timelønnede i denne analyse har en særlig relevans. Det skyldes, at det ufaglærte social- og sundhedspersonale er overrepræsenteret blandt det timelønnede social- og sundhedspersonale samlet set. I enkelte opgørelser skelnes der mellem det timelønnede og månedslønnede personale i analysen. Ansatte, der er timelønnede, aflønnes på timebasis afhængigt af deres timetal. Timelønnede kan fx være tilkalddevikarer.

3.2 Hovedindikator

Analysens hovedindikator er den andel det ufaglærte social- og sundhedspersonale udgør af det samlede social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde. Det samlede social- og sundhedspersonale består dels af det ufaglærte social- og sundhedspersonale og dels af det faglærte social- og sundhedspersonale, der i denne analyse består af social- og sundhedshjælperne og social- og sundhedsassistenterne.

Andelen af ufaglært social- og sundhedspersonale måles i procent og baseres i udgangspunktet på antal ansatte⁷. Da det ufaglærte social- og sundhedspersonale har en lavere gennemsnitlig arbejdstid end det faglærte social- og sundhedspersonale, betyder det noget for andelen af ufaglærte, om man opgør andelen i antal ansatte eller antal fuldtidspersoner. Derfor opgør vi i analysen også andelen af ufaglært social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde i fuldtidspersoner. Bemærk at hvis det ikke fremgår, hvordan andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet er opgjort, så baserer resultaterne sig på andelen af ufaglærte opgjort i antal ansatte.

3.3 Periode

I analysen er der primært fokus på tal for 2022, men vi ser også på udviklingen over tid for perioden 2018 til 2022⁸. Vi går ikke længere tilbage end 2018, da der var en større ændring af kontoplanen på området gældende fra 2018. Tallene for de enkelte år er i udgangspunktet fra november måned. Der er dermed tale om et nedslag i en måned i de enkelte år. November er valgt, fordi det er en måned, der ikke er præget af sæsonudsving.

⁷ Der er reelt tale om antal ansættelsesforhold. Læs mere herom i bilag 3: "Metode" afsnit 1.3.

⁸ I bilag 3: "Metode" har vi beskrevet et opmærksomhedspunkt omkring resultater vedrørende udviklingen i andelen af ufaglærte over tid, hvor særligt COVID-19 vurderes at kunne have betydning for resultaterne i 2020 og 2021. Da denne analyse primært fokuserer på 2022 og i et vidst omfang på udviklingen fra året 2018 til året 2022 vurderes opmærksomhedspunktet ikke at have en væsentlig betydning for analysens resultater.

4 Ufaglært social- og sundhedspersonale på landsplan

I dette kapitel undersøger vi andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde på landsplan. Vi ser både på niveauet i 2022 og udviklingen på landsplan fra året 2018 til året 2022, ligesom vi ser på, om der er forskel på andelen af ufaglærte på tværs af forskellige aldersgrupper, blandt ansatte på plejeboligområdet og i hjemmeplejen og blandt månedslønnede og timelønnede.

Bemærk at hvis det ikke fremgår, hvordan andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet er opgjort, så baserer resultaterne sig på andelen af ufaglærte opgjort i antal ansatte. Det gælder også for de øvrige kapitler. Det ufaglærte social- og sundhedspersonale sættes alene i relation til social- og sundhedsassistenterne og social- og sundhedshjælperne på det kommunale ældreområde. Social- og sundhedsassistenterne og social- og sundhedshjælperne udgør dermed det faglærte social- og sundhedspersonale i analysen.

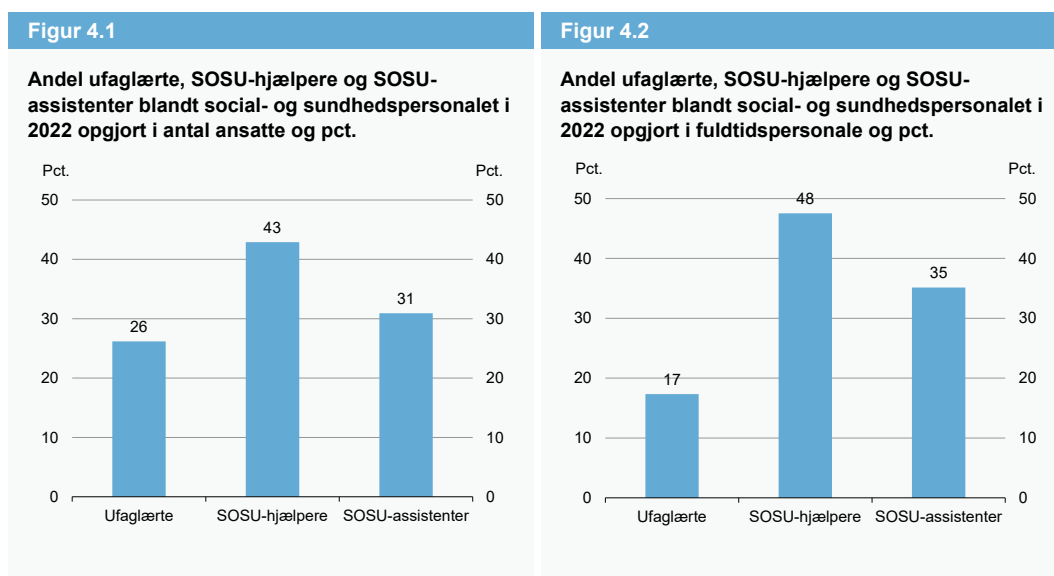
3 CENTRALE KONKLUSIONER FRA KAPITLET

- I 2022 var andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde 26 pct. opgjort i antal ansatte. Opgøres andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet i fuldtidspersoner var andelen 17 pct. Andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde har været støt stigende de seneste år. Fra 2018 til 2022 steg andelen med 9 pct.point. opgjort i antal ansatte og med 7 pct.point opgjort i fuldtidspersoner.
- Der er stor forskel på andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet afhængigt af hvilken aldersgruppe, man betragter. Andelen af ufaglærte er klart højest blandt den yngste del af social- og sundhedspersonalet. Fx er andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet under 25 år og blandt de 25-29 årige henholdsvis 85 pct. og 43 pct. opgjort i antal ansatte. Andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet falder jo ældre en del af personalet, man betragter. Fx var andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på 50 til 54 år, 55 til 59 år og 60 til 64 år 10 til 11 pct. i 2022.
- Andelen af ufaglærte er lidt højere blandt den del af social- og sundhedspersonalet, der er ansat på plejeboligområdet i forhold til den del af social- og sundhedspersonalet, der er ansat i hjemmeplejen eller på et af de øvrige områder på det kommunale ældreområde som fx hjemmesygeplejen.

I 2022 var andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde 26 pct. svarende til, at knap 20.000 ud af de ca. 75.000 ansatte var ufaglærte, jf. figur 4.1. Social- og sundhedshjælperne udgjorde 43 pct. af det samlede social- og sundhedspersonale, mens social- og sundhedsassistenterne udgjorde 31 pct.⁹

⁹ Hertil skal det nævnes, at vi i denne analyse har frasorteret en række mindre stillingsgrupper blandt social- og sundhedspersonalet, der også ville have talt med som faglært social- og sundhedspersonale. Det ville dog ikke ændre resultaterne i analysen nævneværdigt, da andelen af ufaglært social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde i 2022 i så fald ville være 25 pct., jf. tabel 3.1 i kapitel 3. Elever er desuden ikke en del af analysen. I kapitel 3 og bilag 3: "Metode" fremgår den fulde populationsafgrænsning.

Det er vigtigt indledningsvist at nævne, at de personer, der er ansat som ufaglært social- og sundhedspersonale, godt kan have en uddannelse. Hvor udbredt det er, undersøger vi i kapitel 6.

Anm.: Når der i overskriften til figur 4.1 refereres til antal ansatte, er der i virkeligheden tale om antal ansættelsesforhold. Ansatte kan godt have flere ansættelsesforhold. Øvrige stillingsgrupper under overenskomsten "Social- og sundhedspersonale, KL" er udeladt fra analysen. Se yderligere afgrænsninger i bilag 3: "Metode". Andelen på figur 4.1 og 4.2 summer til 100 pct. SOSU-hjælpere og SOSU-assistenter er faglært social- og sundhedspersonale.
Kilde: KRL og egne beregninger.

Når vi skriver, at andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde var 26 pct. i 2022, er det tal beregnet på baggrund af antallet af ansatte, hvor alle tæller lige meget i opgørelsen¹⁰. Der er dog væsentlig forskel på den gennemsnitlige beskæftigelsesgrad blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale og det faglærte social- og sundhedspersonale, altså hvor mange timer den enkelte i gennemsnit arbejder om ugen. Den gennemsnitlige beskæftigelsesgrad blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale var i november 2022 ca. 18 timer om ugen, mens den for det faglærte social- og sundhedspersonale lå på omkring 31 timer om ugen.

Når man tager højde for, at den gennemsnitlige beskæftigelsesgrad er forskellig for henholdsvis faglært og ufaglært social- og sundhedspersonale, så er andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde i stedet 17 pct., jf. figur 4.2. Det kan altså på baggrund af figur 4.1 og 4.2 konstateres, at det har stor betydning for andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet, om man opgør andelen på baggrund af antal ansatte eller antal fuldtidspersoner.

Udviklingen i andelen af ufaglærte over tid

Andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde har været støt stigende i de senere år, jf. figur 4.3. Fra 2018 til 2022 steg andelen af ufaglærte med 9

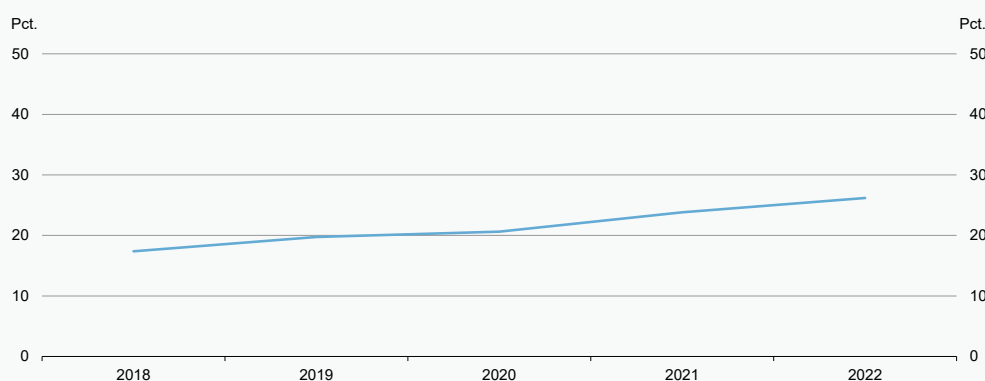
¹⁰ Der er i virkeligheden tale om antal ansættelsesforhold, da ansatte godt kan have mere end et ansættelsesforhold på samme tid. Læs mere herom i afsnit 1.3 i Bilag 3: Metode.

pct.point fra en andel på 17 pct. i 2018 til 26 pct. i 2022¹¹. I antal ansatte var der i 2022 lidt over 7.300 flere, der var ansat som ufaglært social- og sundhedspersonale, end i 2018.

I den betragtede periode ses den største stigning i andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet fra 2020 til 2021, hvor andelen på et enkelt år steg med lidt over 3 pct.point. Det kan hænge sammen med den særlige situation kommunerne befandt sig i under COVID-19, der var på sit højeste i den periode. Men det kan konstateres, at andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet ikke er faldet igen efterfølgende. I stedet er andelen af ufaglærte fortsat med at stige, hvilket kan hænge sammen med udfordringen omkring manglende faglært arbejdskraft på det kommunale ældreområde.

Figur 4.3

Andel ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet i pct. fra 2018 til 2022

Anm.: Andelen er opgjort efter antal ansatte. Øvrige stillingsgrupper under overenskomsten "Social- og sundhedspersonale, KL" er udeladt fra analysen. Se yderligere afgrænsninger i bilag 3: "Metode". Derfor udgør SOSU-hjælpere og SOSU-assistenten alene det faglærte social- og sundhedspersonale, som udgør forskellen fra andelen af ufaglærte op til 100 pct.

Kilde: KRL og egne beregninger.

Det ufaglærte social- og sundhedspersonale bruges i mange tilfælde som en fleksibel arbejdsreserver, som man kan tildele flere eller færre vagter, og som man kan hyre ind i perioder, hvor der er særlige behov for flere ansatte, fx i forbindelse med ferieperioder. I figur 4.4 ses den sæsonmæssige variation i andelen af ufaglærte. Der er en klar top i andelen af ufaglærte omkring sommerferiemånederne juli og august i den treårige periode, der er vist på figuren. De øvrige måneder ligner i højere grad hinanden. I juli og august 2022 var andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde fx 28 pct., mens gennemsnittet for hele 2022 var 26 pct.¹²

Udover de sæsonudsving der kan ses af figur 4.4, så viser figuren, ligesom figur 4.3, at andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde har været støt stigende. Denne tendens kan være med til at gøre sæsonudsvingene en smule mindre tydelige på

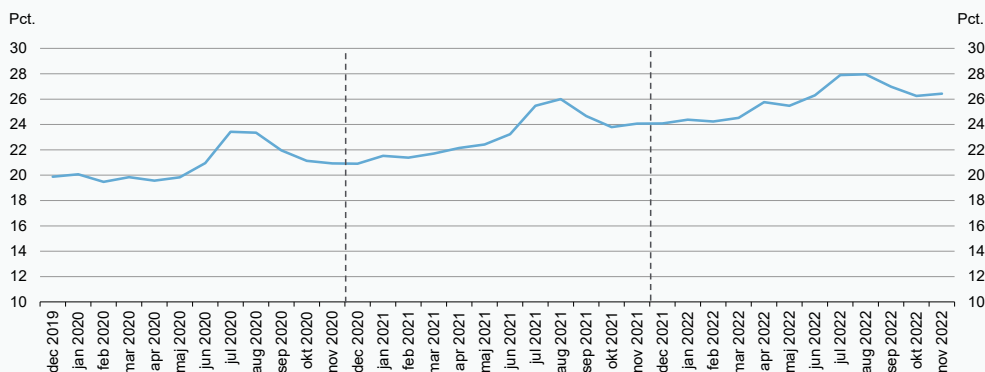
¹¹ Ser man på udviklingen opgjort i antal fuldtidspersoner, så steg andelen af ufaglærte med 7 pct.point fra en andel på 10 pct. til 17 pct. I bilag 2: "Kommunespecifikke Nøgletal" er det muligt at finde andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde i 2018 og 2022 samt forskellen på de to år for hver enkelt kommune og på landsplan opgjort både i antal ansatte og fuldtidspersoner.

¹² Hertil skal det nævnes, at man udover at hyre nye ansatte for at dække vagtplanen ind, fx i forbindelse med ferieperioder, også kan tilbyde nogle medarbejdere flere timer. Det kunne fx være timelønnede, der fik tilbudt flere timer i ferieperioderne end ellers. Det kan også have betydning for sæsonudsvingene. Figur 4.4 viser alene udsvingene i andelen af ufaglærte opgjort i antal ansatte.

figur 4.4, da den nedre grænse for andelen af ufaglærte ser ud til hele tiden at være blevet løftet i den betragtede periode.

Figur 4.4

Andel ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet i pct. fra december 2019 til november 2022

Anm.: Bemærk at figur 4.4 baserer sig på et udtræk fra KRLs offentligt tilgængelige database "Sirka" hentet d. 19. september 2023. Populationen bag figur 4.4 adskiller sig en smule fra analysens primære population, da det med de valgte afgrænsninger ikke er muligt at sortere ansatte på selvejende institutioner fra på Sirka, der ellers ikke indgår i denne analyse. Denne forskel vurderes dog ikke at have betydning for den tendens, der kan udledes af figur 4.4. Andelen er opgjort efter antal ansatte. Øvrige stillingsgrupper under overenskomsten "Social- og sundhedspersonale, KL" er udeladt fra analysen. Se yderligere afgrænsninger i bilag 3: "Metode". Derfor udgør SOSU-hjælpere og SOSU-assistenten alene det faglærte social- og sundhedspersonale, som udgør forskellen fra andelen af ufaglærte op til 100 pct.
Kilde: KRLs database "Sirka" og egne beregninger.

Andelen af ufaglærte på tværs af aldersgrupper, aflønningsformer og arbejdssteder

Andelen af ufaglærte er forskellig afhængigt af, hvilken aldersgruppe blandt social- og sundhedspersonalet, man betragter, jf. figur 4.5. Andelen af ufaglærte er klart højest blandt social- og sundhedspersonalet under 25 år og blandt de 25-29 årige. For disse to aldersgrupper var andelen af ufaglærte henholdsvis 85 pct. og 43 pct. i 2022¹³.

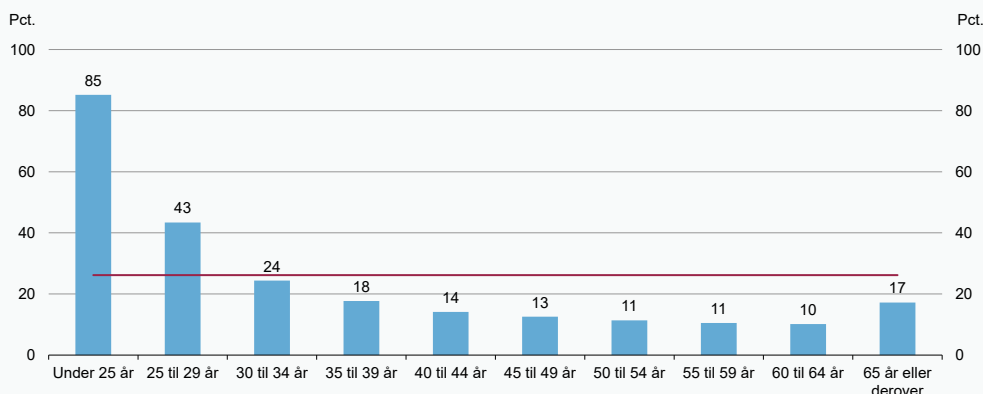
De ufaglærte udgør en stadigt lavere andel af social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde, jo ældre en aldersgruppe blandt social- og sundhedspersonalet man betragter. Fx var andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på 50 til 54 år, 55 til 59 år og 60 til 64 år 10 til 11 pct. i 2022. Andelen af ufaglærte er dog højere blandt de ældste ansatte på 65 år eller derover. Her var andelen af ufaglærte 17 pct. i 2022¹⁴.

¹³ Figur 4.5 skal forstås således, at blandt den del af det samlede social- og sundhedspersonale, der var under 25 år, der var 85 pct. af disse ansat som ufaglært social- og sundhedspersonale. Det er dermed ikke 85 pct. af det ufaglærte social- og sundhedspersonale, der er under 25 år. I kapitel 6 har vi undersøgt aldersprofilen blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale.

¹⁴ Vi ser samme billede, når andelen af ufaglærte i forskellige aldersgrupper blandt social- og sundhedspersonalet opgøres i fuldtidspersoner.

Figur 4.5

Andel ufaglærte i forskellige aldersgrupper blandt social- og sundhedspersonalet i pct. i 2022

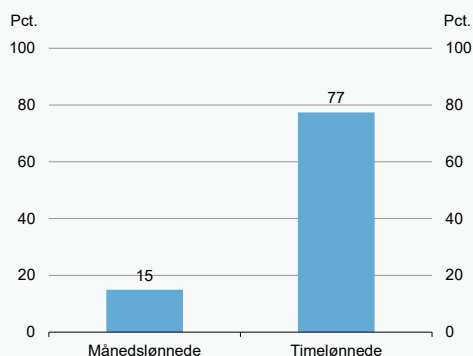
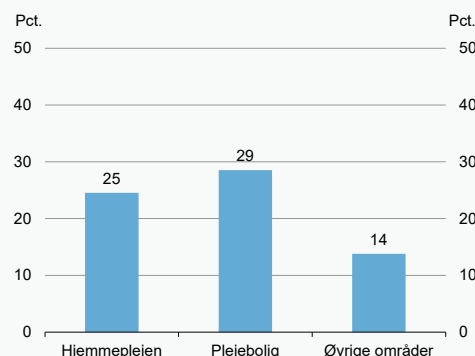

Anm.: Den røde vandrette streg viser gennemsnittet på 26 pct. Andelen er opgjort efter antal ansatte. Øvrige stillingsgrupper under overenskomsten "Social- og sundhedspersonale, KL" er udeladt fra analysen. Se yderligere afgrænsninger i bilag 3: "Metode". Derfor udgør SOSU-hjælpere og SOSU-assistenten alene det faglærte social- og sundhedspersonale, som udgør forskellen fra andelen af ufaglærte op til 100 pct.

Kilde: KRL og egne beregninger.

I analysens population indgår både månedslønnede og timelønnede. Andelen af ufaglærte blandt det månedslønnede social- og sundhedspersonale var 15 pct., mens andelen af ufaglærte blandt det timelønnede social- og sundhedspersonale var 77 pct. i 2022, jf. figur 4.6.

Det er af resultaterne i figur 4.6 tydeligt, at det ufaglærte personale er overrepræsenteret blandt det timelønnede personale i forhold til, hvor meget det ufaglærte personale fylder blandt social- og sundhedspersonalet samlet set. Det er blandt andet et udtryk for, at der er mange timelønnede blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale. I 2022 var 47 pct. af det ufaglærte social- og sundhedspersonale månedslønnede, mens hele 53 pct. var timelønnede. Hertil er det dog relevant at nævne, at den gennemsnitlige beskæftigelsesgrad blandt timelønnede generelt er noget lavere end den gennemsnitlige beskæftigelsesgrad blandt månedslønnede. Det gælder på tværs af ufaglærte og faglærte. Hvis man således opgør, hvor stor en andel af det ufaglærte social- og sundhedspersonale, der var henholdsvis månedslønnede og timelønnede, i antal fuldtidspersoner, så var 66 pct. af det ufaglærte social- og sundhedspersonale månedslønnede og 34 pct. timelønnede i 2022.

Figur 4.6**Andel ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet med forskellige aflønningsformer i pct. i 2022****Figur 4.7****Andel ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på forskellige arbejdssteder i pct. i 2022**

Anm.: Andelene er opgjort efter antal ansatte. Øvrige stillingsgrupper under overenskomsten "Social- og sundhedspersonale, KL" er udeladt fra analysen. Se yderligere afgrænsninger i bilag 3: "Metode". Derfor udgør SOSU-hjælpere og SOSU-assistenten alene det faglærte social- og sundhedspersonale, som udgør forskellen fra andelen af ufaglærte op til 100 pct. De "Øvrige områder" i figur 4.7 er afgrænset efter kontoplanen og dækker ansatte, der aflønnes på funktionerne 5.30.28

Hjemmesygepleje, 5.30.29 Forebyggende indsats samt aflastningstilbud målrettet mod primært ældre, 5.30.31

Hjælpe midler, forbrugsgoder, boligindretning og befordring til ældre samt 5.30.36 Plejevederlag og hjælp til sygeartikler og lignende i forbindelse med pasning af døende i eget hjem.

Kilde: KRL og egne beregninger.

Der er en lidt større andel af ufaglærte blandt den del af social- og sundhedspersonalet, der arbejder på plejeboligområdet sammenlignet med henholdsvis hjemmeplejen og de øvrige områder på ældreområdet, som fx hjemmesygeplejen. Andelen af ufaglærte blandt den del af social- og sundhedspersonalet, der arbejdede på plejeboligområdet var 29 pct., mens andelen af ufaglærte blandt den del af social- og sundhedspersonalet, der arbejdede i hjemmeplejen var 25 pct. i 2022. Hvis vi opgør andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet i hhv. hjemmeplejen og på plejeboligområdet i antal fuldtidspersoner, er der kun en lille forskel på andelen af ufaglærte i hjemmeplejen og på plejeboligområdet. I det tilfælde er andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet 0,6 pct.point højere på hjemmeplejeområdet ift. plejeboligområdet. Forskellen bliver således mindre mellem hjemmeplejeområdet og plejeboligområdet, når vi opgør andelen i fuldtidspersoner fremfor antal ansatte, da den gennemsnitlige beskæftigelsesgrad blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale er højere blandt det ufaglærte personale ansat i hjemmeplejen ift. det ufaglærte personale ansat på plejeboligområdet.

5 Andel ufaglærte i de enkelte kommuner

I dette kapitel sætter vi fokus på andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde i de enkelte kommuner. Vi ser på variationen mellem kommunerne i 2022, og på kommunale forskelle i udviklingen i andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde fra 2018 til 2022. Vi undersøger også, om der er forskel på andelen af ufaglærte i de enkelte kommuner på tværs af forskellige aldersgrupper, på henholdsvis plejeboligområdet og i hjemmeplejen og blandt månedslønnede og timelønnede.

I bilag 1: "Sådan placerer din kommune sig" kan du finde figurer med de mest centrale nøgletal for hver enkelt kommune. I bilag 2: "Kommunespecifikke nøgletal" fremgår alle disse nøgletal i kommunefordelte tabeller.

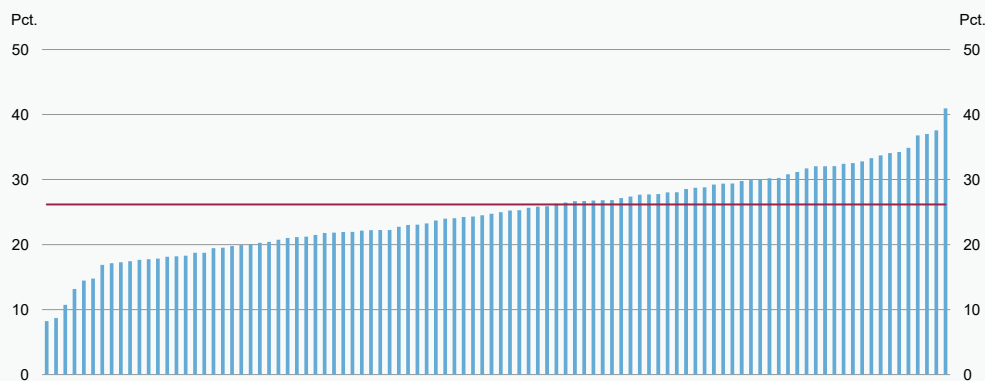
3 CENTRALE KONKLUSIONER FRA KAPITLET

- På tværs af kommunerne er der stor forskel på andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde. I 2022 varierede andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet fra 8 pct. til 41 pct. mellem den kommune med den laveste og højeste andel ufaglærte. Det er en forskel på 33 pct.point.
- Der er flere steder i landet en koncentration af kommuner, der har en hhv. lav og høj andel ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet. I den sydlige del af landet er der fx en tendens til, at kommunerne har en relativt lav andel ufaglærte, mens der omvendt er en koncentration af kommuner i Nordsjælland og en stor del af Midtjylland, der har en relativt høj andel ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på ældreområdet.
- Fra 2018 til 2022 faldt andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale område i fem kommuner. Dermed steg andelen af ufaglærte i de resterende kommuner. Der ses altså en klar tendens til, at andelen af ufaglærte har været stigende i de enkelte kommuner. I hele 30 kommuner steg andelen med mindst 10 pct.point fra 2018 til 2022.

Der er stor forskel på andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på ældreområdet på tværs af kommunerne. I 2022 varierede andelen af ufaglærte fra 8 pct. til 41 pct. mellem den kommune med den laveste og højeste andel ufaglærte, jf. figur 5.1. Det er en forskel på 33 pct.point. 20 kommuner havde en andel af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde på over 30 pct., mens to kommuner havde en andel af ufaglærte under 10 pct. i 2022.

Figur 5.1

Spredningen i andel ufaglærte i de enkelte kommuner blandt social- og sundhedspersonalet i pct. i 2022

Anm.: Hver søjle illustrerer én kommune. Den røde vandret linje illustrerer landsgennemsnittet (vægtet). Andelen er opgjort efter antal ansatte. Øvrige stillingsgrupper under overenskomsten "Social- og sundhedspersonale, KL" er udeladt fra analysen. Se yderligere afgrænsninger i bilag 3: "Metode". Derfor udgør SOSU-hjælpere og SOSU-assistenten alene det faglærte social- og sundhedspersonale, som udgør forskellen fra andelen af ufaglærte op til 100 pct.

Kilde: KRL og egne beregninger.

Som vi beskrev i kapitel 4, er der forskel på andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde afhængigt af, om man opgør andelen i antal ansatte, eller om man opgør andelen i antal fuldtidspersoner. Det vil selvfølgelig også gøre sig gældende på kommuneniveau. Vi har derfor i figur 5.2 undersøgt sammenhængen mellem andelen af ufaglærte opgjort i antal ansatte og andelen af ufaglærte opgjort i fuldtidspersoner blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde.

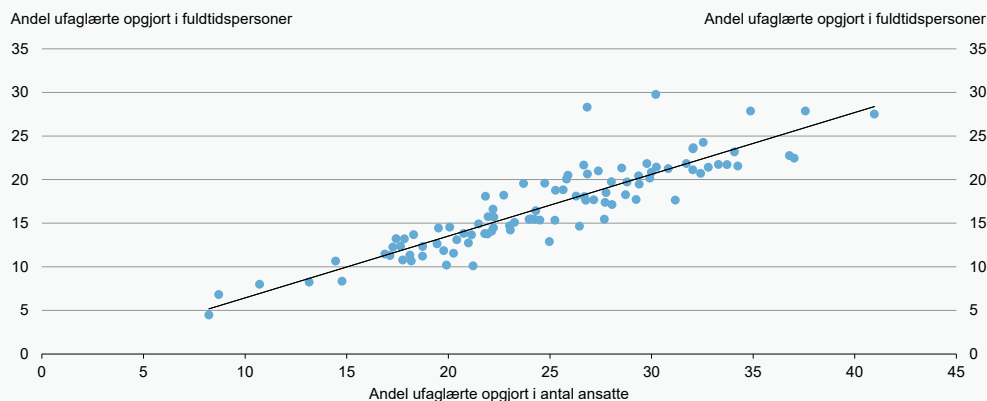
Som det fremgår af figur 5.2, så er der en meget stærk tendens til, at kommuner, der havde en høj andel af ufaglærte opgjort i antal ansatte i 2022, også havde en høj andel af ufaglærte opgjort i antal fuldtidspersoner i 2022 relativt til de øvrige kommuner¹⁵. Omvendt betyder det også, at kommuner med en lav andel af ufaglærte opgjort i antal ansatte også havde en lav andel af ufaglærte opgjort i fuldtidspersoner. På den baggrund fokuseres der i den resterende del af analysen primært på andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde opgjort i antal ansatte.

I bilag 1: "Sådan placerer din kommune sig" og bilag 2: "Kommunespecifikke nøgletal" findes tal for hver enkelt kommune, hvor vi både har opgjort andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde i antal ansatte og i antal fuldtidspersoner. Dermed kan den enkelte kommune se sin andel opgjort efter begge opgørelsesmetoder.

¹⁵ Korrelationen mellem andelen af ufaglærte opgjort i antal ansatte og andelen af ufaglærte opgjort i fuldtidspersoner blandt social- og sundhedspersonalet i 2022 var 0,90. Sammenhængen er signifikant.

Figur 5.2

Sammenhæng mellem andel ufaglærte opgjort i antal ansatte og andel ufaglærte opgjort i fuldtidspersoner blandt social- og sundhedspersonalet i 2022

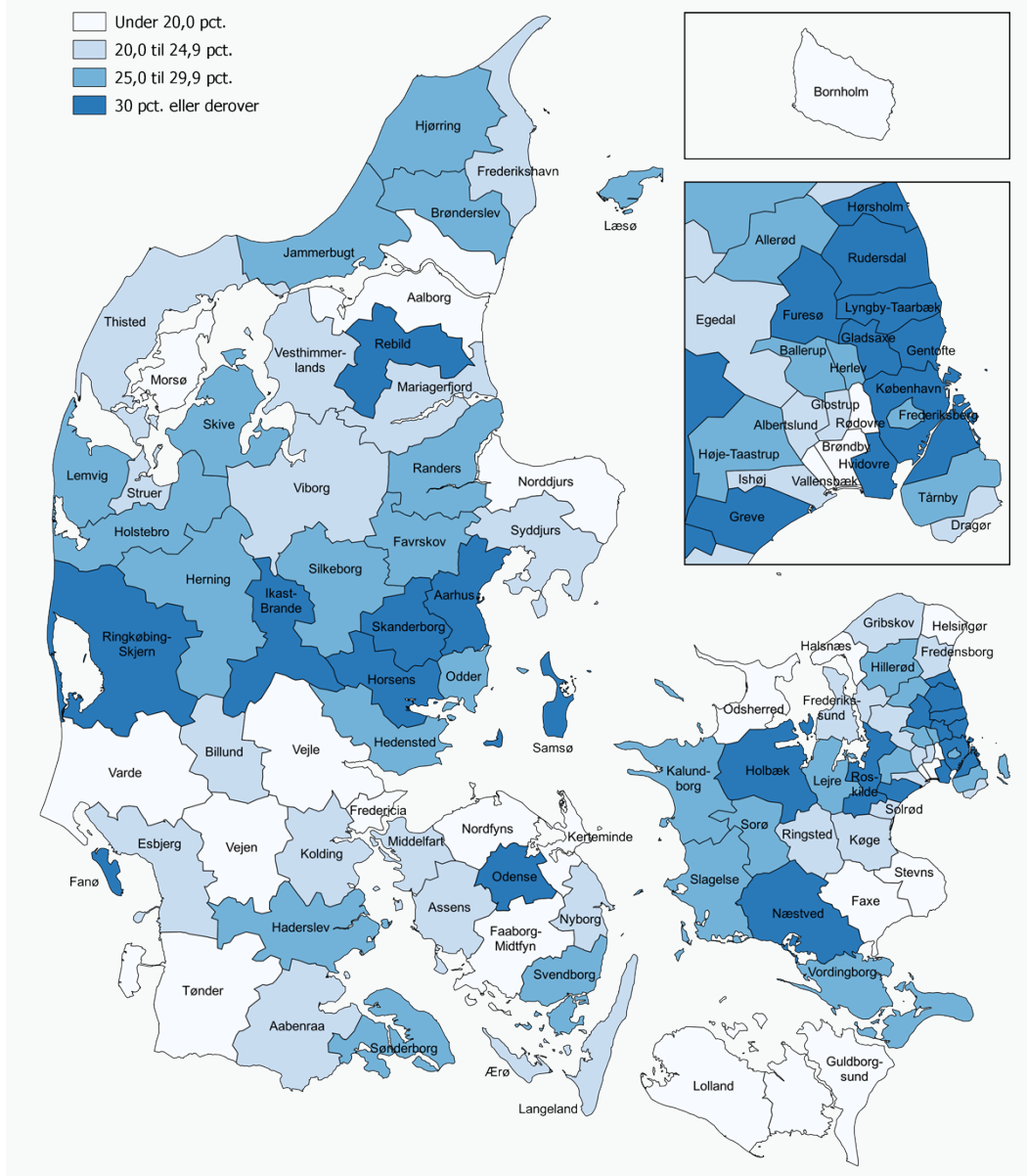
Anm.: Øvrige stillingsgrupper under overenskomsten "Social- og sundhedspersonale, KL" er udeladt fra analysen. Se yderligere afgrænsninger i bilag 3: "Metode". Derfor udgør SOSU-hjælpere og SOSU-assistenten alene det faglærte social- og sundhedspersonale, som udgør forskellen fra andelen af ufaglærte op til 100 pct.

Kilde: KRL og egne beregninger.

I figur 5.3 ses et danmarkskort, hvor vi har inddelt kommunerne i fire grupper efter andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde. Danmarkskortet viser, at der flere steder i landet er en koncentration af kommuner, der har en hhv. lav og høj andel ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet. I den sydlige del af landet er der fx en tendens til, at kommunerne har en relativt lav andel ufaglærte, mens der omvendt er en koncentration af kommuner i Nordsjælland og en stor del af Midtjylland, der har en relativt høj andel ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet.

Figur 5.3

Andel ufaglærte i de enkelte kommuner blandt social- og sundhedspersonalet i pct. i 2022

Anm.: Andelen er opgjort efter antal ansatte. Øvrige stillingsgrupper under overenskomsten "Social- og sundhedspersonale, KL" er udeladt fra analysen. Se yderligere afgrænsninger i bilag 3: "Metode". Derfor udgør SOSU-hjælpere og SOSU-assistenten alene det faglærte social- og sundhedspersonale, som udgør forskellen fra andelen af ufaglærte op til 100 pct.

Kilde: KRL og egne beregninger.

På baggrund af de tendenser, der træder frem på ovenstående danmarkskort, har vi i figur 5.4 undersøgt, om der umiddelbart er en sammenhæng mellem andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet i 2022 og kommunernes socioøkonomiske indeks i 2022, der måler kommunernes relative udgiftsbehov i forhold til andre kommuner på basis af en række socioøkonomiske kriterier.

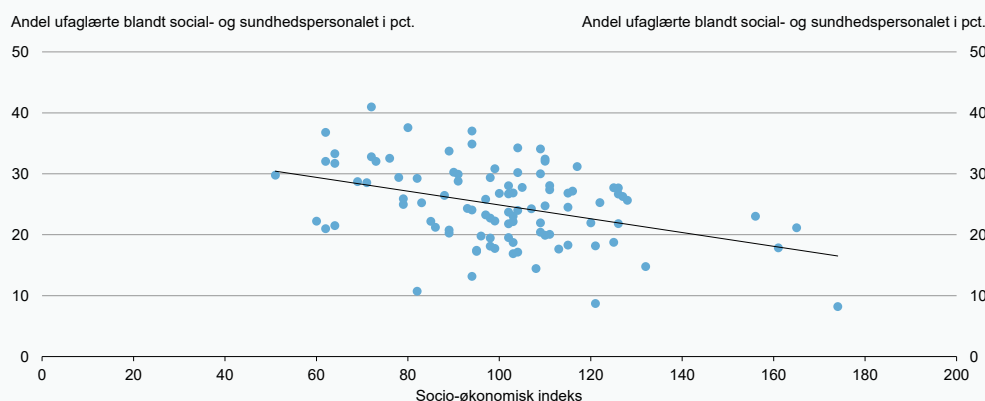
Figur 5.4 viser, at der er en middelstærk sammenhæng mellem andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet og kommunernes socioøkonomiske indeks¹⁶. Sammenhængen er negativ, hvilket vil sige, at kommuner der havde en høj værdi på det socioøkonomiske indeks i 2022, og dermed havde et højt udgiftsbehov relativt til andre kommuner, havde en vis tendens til at have en lav andel ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde i 2022.

Omvendt var der altså også en vis tendens til, at kommuner der havde en lav værdi på det socioøkonomiske indeks i 2022, og dermed havde et lavt udgiftsbehov relativt til andre kommuner, havde en tendens til at have en høj andel ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde.

Det er ikke på baggrund af nærværende analyse muligt at drage konklusioner om, hvad der ligger bag denne sammenhæng.

Figur 5.4

Sammenhæng mellem andel ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet i pct. i 2022 og kommunernes socioøkonomiske indeks i 2022

Anm.: Om det socioøkonomiske indeks fra Nøgletal.dk: "Socioøkonomisk indeks måler kommunens relative udgiftsbehov i forhold til andre kommuner på basis af en række socioøkonomiske kriterier, der indgår med forskellig vægt i beregningen." Det er kriterier som f.eks. 'Antal 20-59-årige uden beskæftigelse' og 'Antal psykiatriske patienter'. Andelen af ufaglærte er opgjort efter antal ansatte. Øvrige stillingsgrupper under overenskomsten "Social- og sundhedspersonale, KL" er udeladt fra analysen. Se yderligere afgrænsninger i bilag 3: "Metode". Derfor udgør SOSU-hjælpere og SOSU-assistenten alene det faglærte social- og sundhedspersonale, som udgør forskellen fra andelen af ufaglærte op til 100 pct.

Kilde: Nøgletal.dk, KRL og egne beregninger.

Variation i andel ufaglærte på tværs af aldersgrupper, aflønningsformer og arbejdssteder

I figur 5.5 har vi undersøgt spredningen i andelen af ufaglærte i de enkelte kommuner blandt forskellige aldersgrupper indenfor social- og sundhedspersonalet. Figur 5.5 viser, at andelen af ufaglærte varierede fra 31 pct. til 92 pct. blandt den del af social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde, der var under 30 år i 2022, på tværs af kommuner.

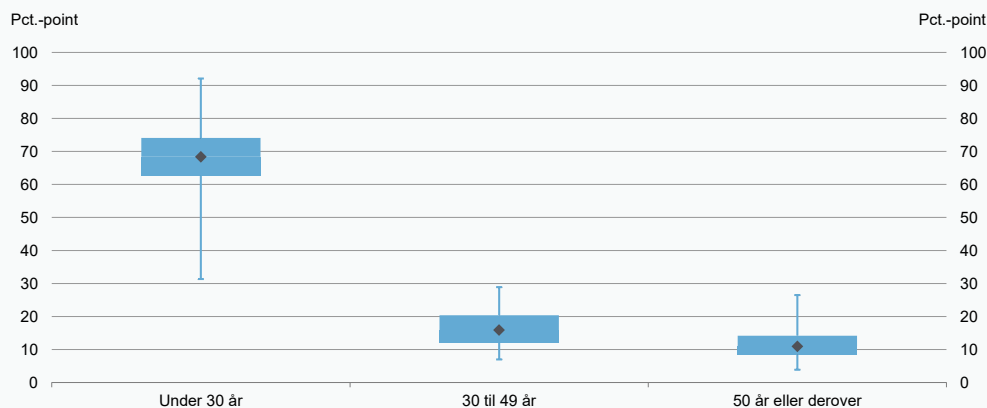
Variationen er markant lavere, når vi ser på de ældre grupper blandt social- og sundhedspersonalet. Her varierede andelen af ufaglærte fra 7 pct. til 29 pct. blandt den del af social- og sundhedspersonalet, der var mellem 30 og 49 år, mens andelen af ufaglærte varierede

¹⁶ Korrelationen mellem andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på ældreområdet og kommunernes socioøkonomiske indeks er -0,40 og er signifikant.

fra 4 pct. til 26 pct. på tværs af kommunerne blandt den del af social- og sundhedspersonalet, der var 50 år eller derover.

Figur 5.5

Spredning i andel ufaglærte for forskellige aldersgrupper blandt social- og sundhedspersonalet i pct. på tværs af kommuner i 2022

Anm.: Andelen er opgjort efter antal ansatte. Figuren aflæses således, at boksen dækker den midterste halvdel af kommunerne, prikken illustrerer medianen og strengen afgrænser minimum og maksimum. De fire små ø-kommuner Læsø, Samsø, Fanø, Ærø samt Vallensbæk og Brøndby er ikke inkluderet i figuren af diskretionshensyn, da resultater fra disse kommuner baserer sig på under 5 personer. Øvrige stillingsgrupper under overenskomsten "Social- og sundhedspersonale, KL" er udeladt fra analysen. Se yderligere afgrænsninger i bilag 3: "Metode". Derfor udgør SOSU-hjælpere og SOSU-assistenten alene det faglærte social- og sundhedspersonale, som udgør forskellen fra andelen af ufaglærte op til 100 pct.

Kilde: KRL og egne beregninger.

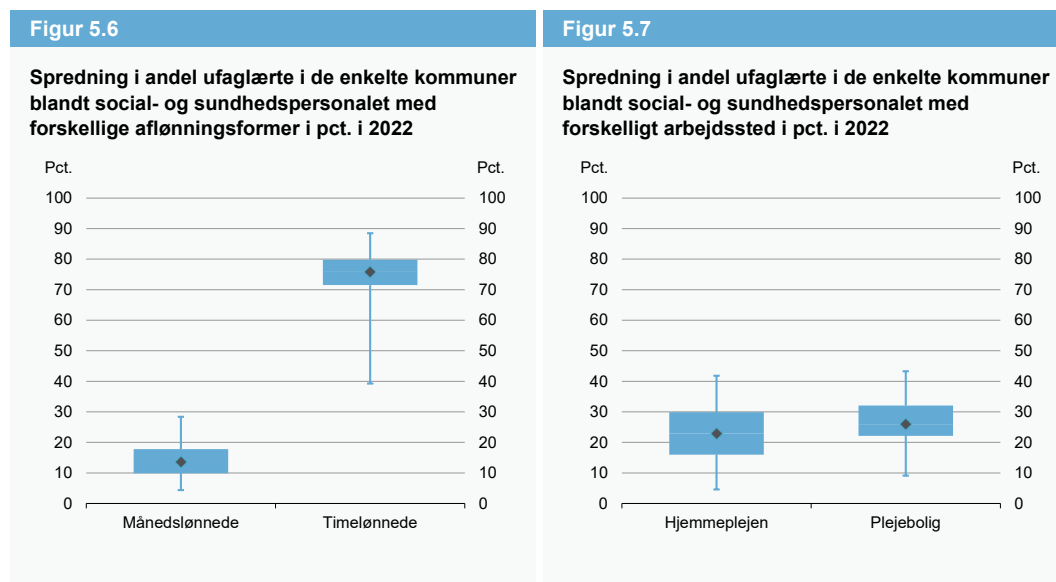
I figur 5.6 og 5.7 nedenfor har vi ligeledes undersøgt spredningen i andelen af ufaglærte i de enkelte kommuner blandt hhv. ansatte med forskellige aflønningsformer og arbejdssteder. Figur 5.6 viser, at andelen af ufaglærte varierede fra 4 pct. til 28 pct. i 2022 blandt den del af social- og sundhedspersonalet, der var ansat som månedslønnede, mens andelen varierede markant mere blandt den del af social- og sundhedspersonalet, der var ansat som timelønnede. For denne gruppe varierede andelen af ufaglærte fra 39 pct. til 88 pct. på tværs af kommunerne.

Vi har undersøgt, om der er en sammenhæng mellem andelen af ufaglærte blandt det månedslønnede social- og sundhedspersonale og andelen af ufaglærte blandt det timelønnede social- og sundhedspersonale. Vi finder, at der er en svag til middel sammenhæng mellem de to andele¹⁷. Sammenhængen er positiv, hvilket vil sige, at kommuner, der havde en høj andel af ufaglærte blandt det månedslønnede social- og sundhedspersonale, også havde en vis tendens til at have en høj andel af ufaglærte blandt det timelønnede social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde i 2022.

Figur 5.7 viser, at andelen af ufaglærte varierede fra 5 pct. til 42 pct. i 2022 blandt den del af social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde, der var ansat i hjemmeplejen på tværs af kommuner, mens andelen af ufaglærte varierede fra 9 pct. til 43 pct. i 2022 blandt den del af social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde, der var ansat på plejeboligområdet på tværs af kommuner.

¹⁷ Korrelationen mellem andelen af ufaglærte blandt det månedslønnede social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde og andelen af ufaglærte blandt det timelønnede social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde i 2022 er 0,23. Sammenhængen er signifikant.

Vi har også undersøgt, om der er en sammenhæng mellem andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet i hjemmeplejen i 2022 og andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på plejeboligområdet i 2022. Det er ikke tilfældet¹⁸. Det vil sige, at der ikke umiddelbart var en tendens til, at kommuner med en høj andel af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet i hjemmeplejen også havde en høj andel af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på plejeboligområdet.

Anm.: Figurene aflæses således, at boksen dækker den midterste halvdel af kommunerne, prikken illustrerer medianen og streger afgrænser minimum og maksimum. Andelen er opgjort efter antal ansatte. De fire små ø-kommuner Læsø, Samsø, Fanø og Ærø er ikke inkluderet i figur 5.6 og 5.7. Lolland er ikke en del af figur 5.6. Gribskov og Vallensbæk er ikke en del af figur 5.7. Det skyldes diskretionshensyn, da resultater fra disse kommuner baserer sig på under 5 personer. Øvrige stillingsgrupper under overenskomsten "Social- og sundhedspersonale, KL" er udeladt fra analysen. Se yderligere afgrænsninger i bilag 3: "Metode". Derfor udgør SOSU-hjælpere og SOSU-assisterter alene det faglærte social- og sundhedspersonale, som udgør forskellen fra andelen af ufaglærte op til 100 pct.

Kilde: KRL og egne beregninger.

Udvikling i andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet

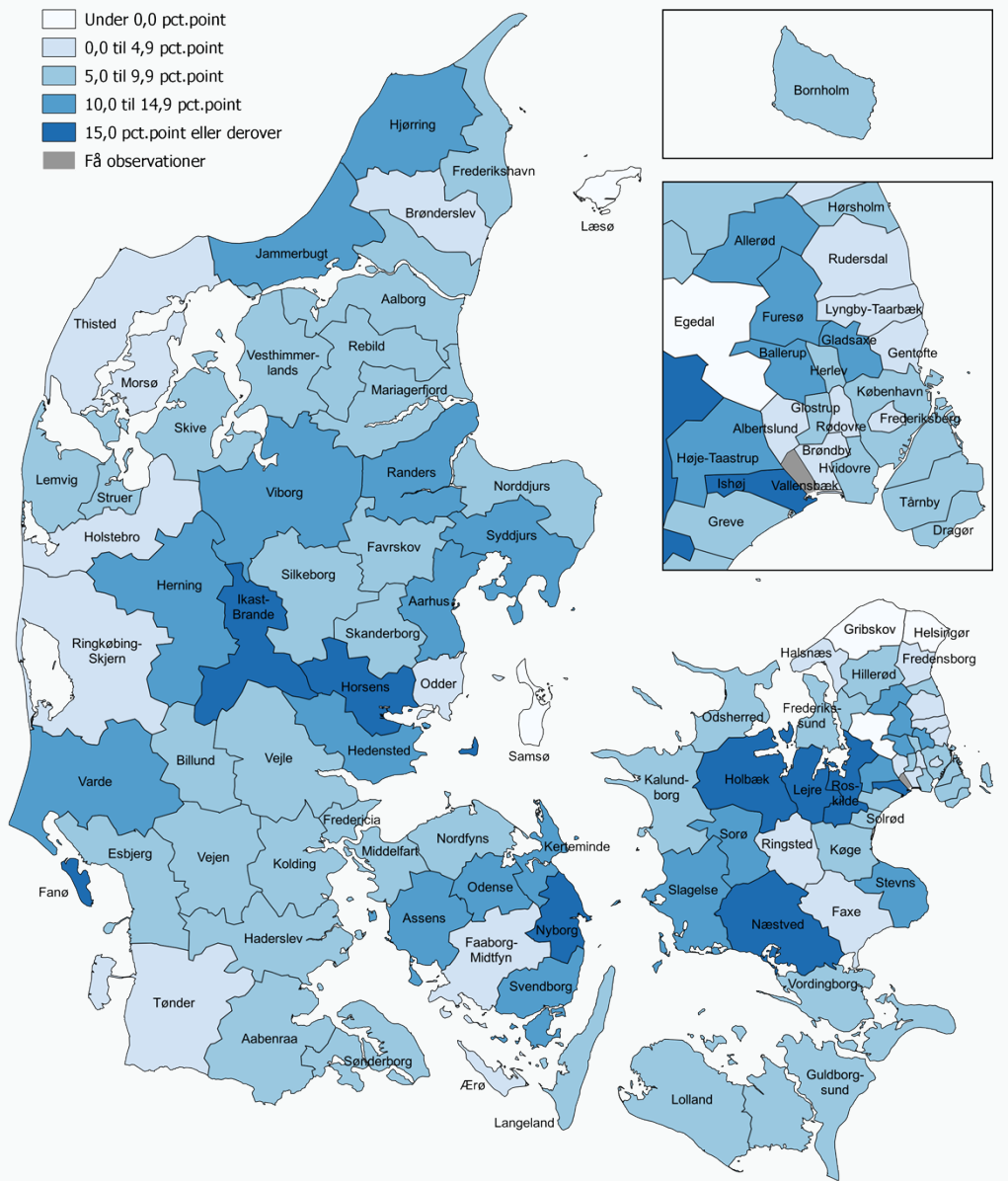
I figur 5.8 ses ændringen i andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på tværs af kommunerne fra 2018 til 2022. Andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde faldt i fem kommuner fra 2018 til 2022, jf. figur 5.8. Dermed steg andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet i de resterende kommuner. Der ses altså en klar tendens til, at andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet har været stigende på tværs af kommunerne. I 30 kommuner steg andelen med mindst 10 pct.point.

Som det også ses af figur 5.8, så er der ikke nogle entydige geografiske tendenser i udviklingen i andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet fra 2018 til 2022, som vi ellers så i forhold til andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet i 2022, jf. figur 5.3 ovenfor. Det indikerer, at det ikke er de seneste års udvikling, som er afgørende for de geografiske tendenser, der ses i, hvilke kommuner der har en hhv. lav og høj andel ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet.

¹⁸ Korrelationen mellem andelen af ufaglærte blandt det social- og sundhedspersonalet i hjemmeplejen og andelen af ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet på plejeboligområdet er 0,14. Sammenhængen er ikke signifikant.

Figur 5.8

Ændring i andel ufaglærte blandt social- og sundhedspersonalet fra 2018 til 2022 i de enkelte kommuner i pct.point

Anm.: Andelen er opgjort efter antal ansatte. Øvrige stillingsgrupper under overenskomsten "Social- og sundhedspersonale, KL" er udeladt fra analysen. Se yderligere afgrænsninger i bilag 3: "Metode". Derfor udgør SOSU-hjælpere og SOSU-assistenten alene det faglærte social- og sundhedspersonale, som udgør forskellen fra andelen af ufaglærte op til 100 pct. Resultatet for Vallensbæk er diskretioneret, da resultatet baserer sig på under 5 personer.

Kilde: KRL og egne beregninger.

6 Socioøkonomisk profil

I dette kapitel ser vi nærmere på, hvem det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde er. Det gør vi ved at se på seks forskellige parametre, der tilsammen danner det, vi i analysen kalder den socioøkonomiske profil. I kapitlet vises profilen for det ufaglærte social- og sundhedspersonale samt for social- og sundhedshjælperne og social- og sundhedsassistenterne, der tilsammen udgør det faglærte personale i analysen.

Vi ser efterfølgende i kapitlet på den socioøkonomiske profil for forskellige delgrupper blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde. Resultaterne i kapitlet er baseret på antal ansatte og er dermed ikke vægtet efter de ansattes beskæftigelsesgrad.

3 CENTRALE KONKLUSIONER FRA KAPITLET

- Det ufaglærte social- og sundhedspersonales socioøkonomiske profil adskiller sig fra det faglærte social- og sundhedspersonales profil på en række parametre. En større andel af det ufaglærte personale er fx mænd ift. det faglærte personale, gennemsnitsalderen er markant lavere blandt det ufaglærte personale, en større andel af det ufaglærte personale har en anden herkomst end dansk, en markant større andel af det ufaglærte personale er under uddannelse ift. det faglærte personale, ligesom en langt større andel blandt det ufaglærte personale har været ledige indenfor de seneste tre år ift. det faglærte social- og sundhedspersonale.
- Der er også relativt stor forskel på profilen blandt delgrupper indenfor det ufaglærte social- og sundhedspersonale som månedslønnede/timelønnede, forskellige aldersgrupper og ansatte i hhv. hjemmeplejen og på plejeboligområdet. Der er særligt store variationer i forhold til gennemsnitsalderen, herkomst, andelen under uddannelse og andelen der har været ledige indenfor de seneste tre år.
- På baggrund af den socioøkonomiske profilen er det muligt at opstille gennemgående arketyper blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde. De tre mest gennemgående arketyper blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde er alle en kvinde, under 25 år, dansk herkomst og som ikke har været ledig indenfor de seneste tre år. De tre arketyper er dermed meget ens og adskiller sig alene ved, om de er i gang med en uddannelse eller ej, og om de har en gymnasial uddannelse eller grundskolen som højeste uddannelsesniveau. Disse tre arketyper udgør tilsammen knap 25 pct. af det ufaglærte social- og sundhedspersonale.

For at blive klogere på hvem det ufaglærte social- og sundhedspersonale er, og hvad der kendetegner gruppen set i relation til det faglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde, har vi lavet en socioøkonomisk profil på individniveau. Profilen består af seks parametre: køn, alder, herkomst, om den ansatte var under uddannelse samtidigt med sin ansættelse på det kommunale ældreområde, højeste uddannelsesniveau, og om den ansatte havde været ledig indenfor de seneste tre år. Den socioøkonomiske profil er lavet med udgangspunkt i tal fra 2022. Den socioøkonomiske profil viser på et aggregeret niveau, hvordan fordelingen af de ansatte er indenfor det enkelte parametre. Fx hvor stor en andel af det ufaglærte

social- og sundhedspersonale, der har været ledige indenfor de seneste tre år, og omvendt også hvor stor en andel der ikke har været ledige indenfor de seneste tre år.

Den socioøkonomiske profil for det ufaglærte social- og sundhedspersonale fremgår af tabel 6.1 nedenfor, hvor en tilsvarende profil for social- og sundhedshjælperne og social- og sundhedsassistenterne ligeledes er vist. Det gør det muligt at se, hvor det ufaglærte social- og sundhedspersonale adskiller sig fra det faglærte social- og sundhedspersonale.

På baggrund af de socioøkonomiske profiler i tabel 6.1 kan det blandt andet udledes at:

- **Køn:** 84 pct. af det ufaglærte social- og sundhedspersonale var kvinder i 2022. Andelen af kvinder var højere blandt både social- og sundhedshjælperne og social- og sundhedsassistenterne, hvor andelen var henholdsvis 91 pct. og 94 pct. i 2022. Der er dermed relativt flere mænd blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale end blandt det faglærte social- og sundhedspersonale.
- **Alder:** Gennemsnitsalderen blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale var 32 år, i 2022. Hele 46 pct. af det ufaglærte personale var under 25 år. Hvis man ser nærmere på denne aldersgruppe, så var flest mellem 19 til 22 år. Det gjorde sig gældende for 2/3 af det ufaglærte personale under 25 år. Under 100 ansatte var under 18 år.

Gennemsnitsalderen blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale er markant lavere end blandt det faglærte social- og sundhedspersonale. Gennemsnitsalderen blandt social- og sundhedshjælperne var hhv. 48 år og 46 år for social- og sundhedshjælperne og social- og sundhedsassistenterne i 2022. Der er dermed stor forskel i aldersprofilen mellem det ufaglærte og faglærte social- og sundhedspersonale.

- **Herkomst:** 68 pct. af det ufaglærte social- og sundhedspersonale var af dansk herkomst, og 19 pct. af det ufaglærte personale var indvandrere fra et ikke-vestligt land i 2022. Til sammenligning var 75 pct. og 82 pct. af dansk oprindelse blandt henholdsvis social- og sundhedshjælperne og social- og sundhedsassistenterne. En større andel blandt det ufaglærte personale, end blandt det faglærte personale, havde dermed en anden herkomst end dansk.
- **Under uddannelse:** Hele 34 pct. af det ufaglærte social- og sundhedspersonale var under uddannelse samtidigt med deres ansættelse på det kommunale ældreområde i 2022. I opgørelsen skelnes der ikke mellem uddannelses typer, alle uddannelses typer er inkluderet. 4 pct. blandt social- og sundhedshjælperne og social- og sundhedsassistenterne var under uddannelse samtidigt med deres ansættelse på det kommunale ældreområde. Hertil er det vigtigt at nævne, at social- og sundhedslever ikke er en del af disse tal.

Hvis man ser nærmere på den del af det ufaglærte social- og sundhedspersonale, der var under uddannelse samtidigt med ansættelsen på det kommunale ældreområde, ses det, at 24 pct. læste til sygeplejeske, 14 pct. læste til social- og sundhedsassistent og 8 pct. læste til social- og sundhedshjælper i 2022¹⁹. Herudover læste ca. 5 pct. til enten fysioterapeut, ergoterapeut eller medicin. Blandt det ufaglærte social- og

¹⁹ Der er i overenskomsten mellem FOA og KL fokus på at motivere ikke-uddannede med en vis anciennitet til at påbegynde et uddannelsesforløb.

sundhedspersonale, der var under uddannelse, læste lige over halvdelen dermed til en uddannelse der retter sig mod sundheds- og ældreområdet. Hertil skal det bemærkes, at de nævnte uddannelser ikke er en udtømmende liste over uddannelser, der retter sig mod sundheds- og ældreområdet.

- **Højeste fuldførte uddannelsesniveau:** 32 pct. af det ufaglærte social- og sundhedspersonale havde grundskolen som højeste fuldførte uddannelsesniveau, mens 39 pct. havde en gymnasial uddannelse som højeste fuldførte uddannelsesniveau i 2022. 15 pct. blandt det ufaglærte personale havde en erhvervsfaglig uddannelse som højeste uddannelsesniveau, men altså ikke en social- og sundhedshjælper- eller social- og sundhedsassistentuddannelse. 13 pct. af det ufaglærte social- og sundhedspersonale havde dermed en videregående uddannelse.
- **Ledig indenfor de seneste 3 år:** 20 pct. af det ufaglærte social- og sundhedspersonale havde været ledige indenfor de seneste 3 år målt fra 2022. Til sammenligning havde 7 pct. af social- og sundhedshjælperne og 5 pct. af social- og sundhedsassistenterne været ledige indenfor de seneste 3 år. En markant større andel af det ufaglærte personale havde dermed været ledige indenfor de seneste 3 år sammenlignet med det faglærte personale i 2022.

Tabel 6.1

Socioøkonomisk profil af personalegrupper blandt social- og sundhedspersonalet i 2022

	Ufaglærte	SOSU-hjælpere	SOSU-assistenters
Køn (Andel i pct.)			
Kvinde	84	91	94
Mand	16	9	6
Alder (år)			
Gennemsnitlig alder	32	48	46
Alder (Andel i pct.)			
Under 25 år	46	3	3
25 til 29 år	13	5	6
30 til 34 år	8	7	10
35 til 39 år	6	9	12
40 til 44 år	5	11	13
45 til 49 år	5	12	13
50 til 54 år	5	15	13
55 til 59 år	6	19	14
60 til 64 år	4	15	11
65 år eller derover	2	4	3
Herkomst (Andel i pct.)			
Dansk herkomst	68	75	82
Indvandrer (vestlig)	4	3	4
Indvandrer (øvrige)	19	20	12
Efterkommer (vestlig)	0	0	0
Efterkommer (øvrige)	9	2	2
Under uddannelse (Andel i pct.)			
Ja	34	4	4
Nej	66	96	96
Højeste fuldførte uddannelsesniveau (Andel i pct.)²⁰			
Grundskolen	32	3	0
Gymnasial uddannelse	39	1	-
Erhvervsfaglig uddannelse	15	92	94
Kort videregående uddannelse	2	1	2
Mellemlang videregående uddannelse	8	2	3
Lang videregående uddannelse	3	1	1
Ledig indenfor de seneste 3 år (Andel i pct.)			
Ja	20	7	5
Nej	80	93	95

Anm.: Tallene i tabel 6.1 er afrundet til nærmeste heltal. For 563 ud af de lidt over 75.000 ansatte under overenskomsten "Social- og sundhedspersonale, KL", der er med i analysen, har det ikke været muligt at lave en socioøkonomisk profil pga. manglende data. For 234 ansatte blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale er deres højeste fuldførte uddannelsesniveau

²⁰ Som det ses af tabel 6.1, så er en mindre andel ansat som social- og sundhedshjælper, selvom personerne har grundskolen eller en gymnasialuddannelse som højeste fuldførte uddannelsesniveau. Tidligere har det været muligt at blive ansat som social- og sundhedshjælper, hvis personen efter en konkret vurdering anses for kvalificeret til ansættelse som social- og sundhedshjælper fx pga. en særlig relevant uddannelse, sammenholdt med en vurdering af pågældendes tidligere erhvervs erfaring. I sådanne tilfælde vil man i dag blive indplaceret på stillingsgruppen "Plejemedhjælper".

uoplyst.

Kilde: KRL, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Vi har også lavet en socioøkonomisk profil for forskellige delgrupper blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde. Det drejer sig om månedslønnede/timelønnede, forskellige aldersgrupper og ansatte i hjemmeplejen/plejeboligområdet. Formålet med disse profiler er at undersøge, om der er forskel på den socioøkonomiske profil på tværs af grupper indenfor det ufaglærte social- og sundhedspersonale.

De socioøkonomiske profiler for de forskellige delgrupper blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale fremgår af tabel 6.2 nedenfor. Resultaterne i tabellen viser blandt andet at:

- **Køn:** Der er ikke væsentlig forskel på kønsfordelingen på tværs af de forskellige delgrupper indenfor det ufaglærte social- og sundhedspersonale. Den største forskel ses blandt ansatte i hjemmeplejen og ansatte på plejeboligområdet, hvor 20 pct. af de ufaglærte i hjemmeplejen var mænd, mens 13 pct. var mænd af de ufaglærte på plejeboligområdet i 2022.
- **Alder:** Gennemsnitsalderen er noget højere blandt det ufaglærte månedslønnede social- og sundhedspersonale end blandt det ufaglærte timelønnede social- og sundhedspersonale. Gennemsnitsalderen var 36 år blandt det ufaglærte månedslønnede personale, mens gennemsnitsalderen var 29 år blandt det ufaglærte timelønnede personale i 2022. Der var ikke ret stor forskel på tværs af de ufaglærte i henholdsvis hjemmeplejen og på plejeboligområdet, hvor gennemsnitsalderen var ca. 2 år højere i hjemmeplejen blandt det ufaglærte personale i forhold til det ufaglærte personale på plejeboligområdet.
- **Herkomst:** Der er ikke væsentlig forskel på de ansattes herkomst blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale, når man deler de ufaglærte op på henholdsvis månedslønnede/timelønnede og ansatte i hjemmeplejen og ansatte på plejeboligområdet. Der er til gengæld store forskelle, når man ser på tværs af aldersgrupper. Her adskiller de ufaglærte i alderen fra 30 til 49 år sig ved, at 56 pct. havde en anden herkomst end dansk i 2022, mens det tilsvarende tal for de unge under 30 år og de ældre på 50 år eller derover var hhv. 25 pct. og 24 pct. i 2022. En overvægt af de yngste og ældste ufaglærte havde dermed dansk herkomst, mens en overvægt blandt de 30 til 49 årige havde en anden herkomst end dansk.
- **Under uddannelse:** Der er stor forskel på, hvor stor en andel blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale, der var under uddannelse på tværs af de forskellige delgrupper. 18 pct. af det ufaglærte månedslønnede personale var under uddannelse, mens hele 47 pct. af det ufaglærte timelønnede personale var under uddannelse, samtidigt med deres ansættelse på det kommunale ældreområde, i 2022. Andelen under uddannelse var også markant højere blandt de unge under 30 år, hvor det gjorde sig gældende for 46 pct., mens henholdsvis 21 pct. og 8 pct. af det ufaglærte personale mellem 30 til 49 år og de ufaglærte på 50 år eller derover var under uddannelse. En større andel blandt det ufaglærte personale ansat på plejeboligområdet var under uddannelse sammenlignet med det ufaglærte personale ansat i hjemmeplejen. På plejeboligområdet var 37 pct. blandt det ufaglærte personale under uddannelse, mens det gjorde sig gældende for 28 pct. af det ufaglærte personale på hjemmeplejeområdet.

- **Højest fuldførte uddannelsesniveau:** Andelen af ufaglærte på tværs af de forskellige delgrupper, der har grundskolen som højest fuldførte uddannelsesniveau, er nogenlunde ens. Til gengæld varierer andelen med en gymnasial uddannelse, som højest fuldførte uddannelsesniveau, markant. Det gælder særligt, når man deler det ufaglærte social- og sundhedspersonale op på aldersgrupper. 59 pct. af det ufaglærte social- og sundhedspersonale under 30 år havde en gymnasial uddannelse, som højest fuldførte uddannelsesniveau, mens det kun gjorde sig gældende for 12 pct. og 7 pct. af det ufaglærte personale på hhv. 30 til 49 år og 50 år eller derover.

27 pct. af det ufaglærte personale mellem 30 til 49 år og 24 pct. af det ufaglærte personale på 50 år eller derover havde til gengæld en videregående uddannelse. Det gjorde sig kun gældende for 4 pct. af det ufaglærte personale under 30 år.

- **Ledig indenfor de seneste 3 år:** 25 pct. af det ufaglærte månedslønnede social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde havde været ledige indenfor de seneste 3 år i 2022. Det gjorde sig til sammenligning kun gældende for 15 pct. af det ufaglærte timelønnede social- og sundhedspersonale. Det hænger formentlig sammen med, at de helt unge udgør en større andel blandt de timelønnede end blandt de månedslønnede, hvilket også ses af tabel 6.2. De unge vil i højere grad have haft et forløb, hvor de er gået direkte fra uddannelse over til en ansættelse som ufaglært social- og sundhedspersonale, eller arbejde som ufaglært social- og sundhedspersonale, mens de studerer.

34 pct. af det ufaglærte personale i alderen fra 30 til 49 år havde været ledige indenfor de seneste 3 år. Det gjorde sig kun gældende for 12 pct. af det ufaglærte personale under 30 år.

Tabel 6.2

Socioøkonomisk profil for det ufaglærte social- og sundhedspersonale fordelt på hhv. aflønningsform, alder og arbejdssted i 2022

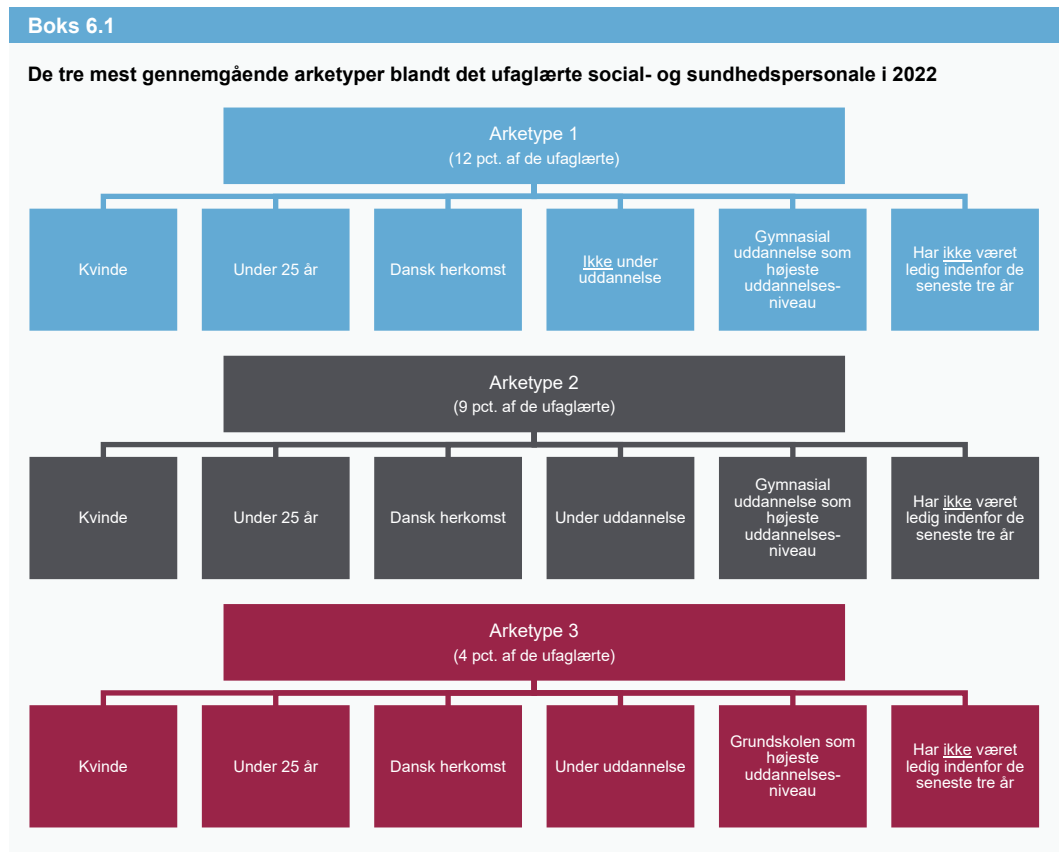
	Aflønningsform		Aldersgruppe			Arbejdssted	
	Månedslønnede	Time-lønnede	Under 30 år	30 til 49 år	50 år eller derover	Hjemmeplejen	Plejebolig
Køn (Andel i pct.)							
Kvinde	83	85	85	84	83	80	87
Mand	17	15	15	16	17	20	13
Alder (år)							
Gennemsnitlig alder	36	29	-	-	-	33	31
Alder (Andel i pct.)							
Under 25 år	33	57	-	-	-	42	48
25 til 29 år	13	13	-	-	-	13	12
30 til 34 år	10	6	-	-	-	8	8
35 til 39 år	8	5	-	-	-	6	6
40 til 44 år	6	5	-	-	-	5	5
45 til 49 år	7	4	-	-	-	5	5
50 til 54 år	7	4	-	-	-	5	5
55 til 59 år	8	4	-	-	-	6	5
60 til 64 år	7	2	-	-	-	5	4
65 år eller derover	2	1	-	-	-	2	1
Herkomst (Andel i pct.)							
Dansk herkomst	67	68	75	44	76	71	65
Indvandrer (vestlig)	4	3	2	7	6	4	4
Indvandrer (øvrige)	22	17	9	45	18	17	21
Efterkommer (vestlig)	0	0	1	-	-	0	0
Efterkommer (øvrige)	6	11	13	-	-	8	10
Under uddannelse (Andel i pct.)							
Ja	18	47	46	21	8	28	37
Nej	82	53	54	79	92	72	63
Højest fuldførte uddannelsesniveauer (Andel i pct.)							
Grundskolen	34	30	30	36	33	33	31
Gymnasial uddannelse	32	46	59	12	7	36	41
Erhvervsfaglig uddannelse	19	12	6	24	35	18	13
Kort videregående uddannelse	3	2	1	5	4	3	2
Mellemlang videregående uddannelse	9	7	3	16	15	7	8
Lang videregående uddannelse	3	3	0	7	6	3	3
Ledig indenfor de seneste 3 år (Andel i pct.)							
Ja	25	15	12	34	28	22	19
Nej	75	85	88	66	72	78	81

Anm.: Tallene i tabel 6.2 er afrundet til nærmeste heltal. For 114 ud af de lidt under 20.000, der var ansat som ufaglært social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde, har det ikke været muligt at lave en socioøkonomisk profil pga. manglende data. For 234 ansatte blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale er deres højeste fuldførte uddannelsesniveauer uoplyst.

Kilde: KRL, Danmarks Statistik og egne beregninger.

De gennemgående arketyper blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale

På baggrund af profilens seks parametre er det muligt at opstille gennemgående arketyper blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde. Det vil sige den kombination af de forskellige parametre, der går igen hos flest af de ansatte. Selvom der kun er tale om seks parametre, så giver det mange kombinationsmuligheder. De tre mest gennemgående arketyper blandt det ufaglærte personale i 2022 fremgår af i boks 6.1.

Kilde: KRL, Danmarks Statistik og egne beregninger.

De tre mest gennemgående arketyper ligner hinanden ved at være en kvinde, under 25 år, med dansk herkomst og som ikke har været ledig indenfor de seneste tre år, jf. boks 6.1. De tre mest gennemgående arketyper adskiller sig alene fra hinanden ved, om den ansatte er i gang med en uddannelse eller ej, og om den ansatte har en gymnasial uddannelse eller grundskolen som højeste uddannelsesniveau. Disse tre arketyper udgør tilsammen 25 pct. af det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde. Set i relation til de mange kombinationsmuligheder fylder de tre arketyper en stor andel blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale. Arketyperne underbygger resultaterne fra de ovenstående tabeller om, at unge kvinder udgør en stor del af det ufaglærte social- og sundhedspersonale, ligesom det indikeres, at mange af disse unge arbejder som ufaglært social- og sundhedspersonale ved siden af at læse en uddannelse eller eventuelt i forbindelse med et eller flere sabbatår.

7 Socioøkonomisk profil på tværs af kommuner

I dette kapitel tager vi udgangspunkt i den socioøkonomiske profil, som vi opstillede i kapitel 6, og kigger på profilen på tværs af kommuner og kommunetyper. Det gør vi for at identificere geografiske tendenser, storbyendenser eller lignende i, hvordan profilen ser ud blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde på tværs af landet.

Vi ser alene på det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde under ét. Det vil sige, at det ufaglærte social- og sundhedspersonale ikke deles op i undergrupper som i kapitel 6. Det er også vigtigt at understrege, at vi fordeler det ufaglærte social- og sundhedspersonale ud på de kommuner, de arbejder i, og ikke ud fra hvilke kommuner de ansatte bor i. Resultaterne i kapitlet er baseret på antal ansatte og er dermed ikke vægtet efter de ansattes beskæftigelsesgrad.

3 CENTRALE KONKLUSIONER FRA KAPITLET

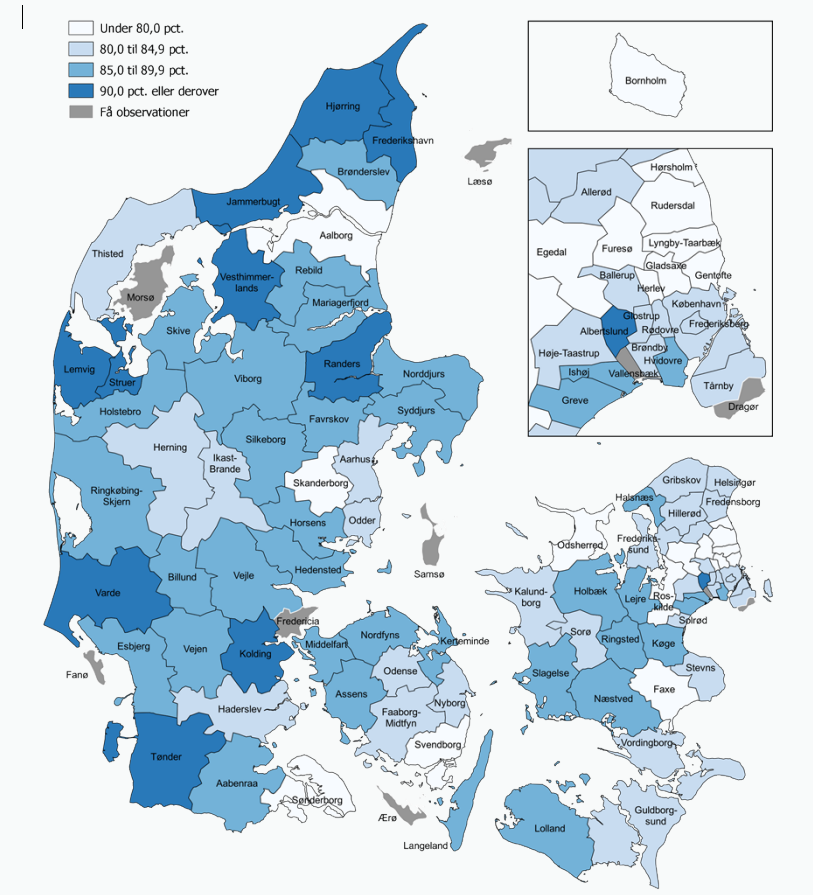
- Der er store variationer på tværs af kommunerne indenfor de enkelte parametre i den socioøkonomiske profil. Fx varierede gennemsnitsalderen blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale fra 27 år til 40 år, og andelen med et højere uddannelsesniveau end grundskolen varierede fra 46 pct. til 81 pct. i 2022 på tværs af kommunerne.
- For flere af parametrene i den socioøkonomiske profil er der nogle klare geografiske tendenser på tværs af kommunerne. Der er fx en øst/vest tendens i aldersprofilen blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale. Særligt på Sjælland er den gennemsnitlige alder blandt det ufaglærte personale relativt høj, mens det omvendte billede gør sig gældende for mange kommuner i Jylland. Der er også en helt tydelig tendens til, at andelen af indvandrere og efterkommere blandt det ufaglærte personale er højest blandt kommunerne i hovedstadsområdet og i det nordøstlige Sjælland.
- Det ufaglærte social- og sundhedspersonale i hovedstadskommunerne adskiller sig særligt fra de øvrige kommuner i landet ved, at andelen af kvinder er relativt lav og den gennemsnitlige alder er relativt høj. Storbykommunerne Aarhus, Odense og Aalborg adskiller sig særligt fra de øvrige kommuner ved at have en høj andel under uddannelse og en høj andel, der har et højere uddannelsesniveau end grundskolen.

I kapitel 6 konstaterede vi, at det ufaglærte social- og sundhedspersonales profil adskiller sig fra det faglærte social- og sundhedspersonales profil på en række parametre. Fx er en større andel af det ufaglærte social- og sundhedspersonale mænd, og gennemsnitsalderen er markant lavere blandt det ufaglærte personale ift. det faglærte personale.

I dette kapitel ser vi på, om der er variationer og tendenser indenfor hver enkelt parameter i den socioøkonomiske profil på tværs af kommuner. For at undersøge og illustrere dette vises på de følgende tre sider seks danmarkskort, hvor vi på hvert kort har inddelt kommunerne i fire grupper på baggrund af deres værdi. På kortene er der også en femte gruppe af kommuner, som det ikke har været muligt at vise resultater for pga. for få observationer. Efter de seks danmarkskort har vi beskrevet, hvilke tendenser der blandt andet kan udledes af danmarkskortene.

Figur 7.1

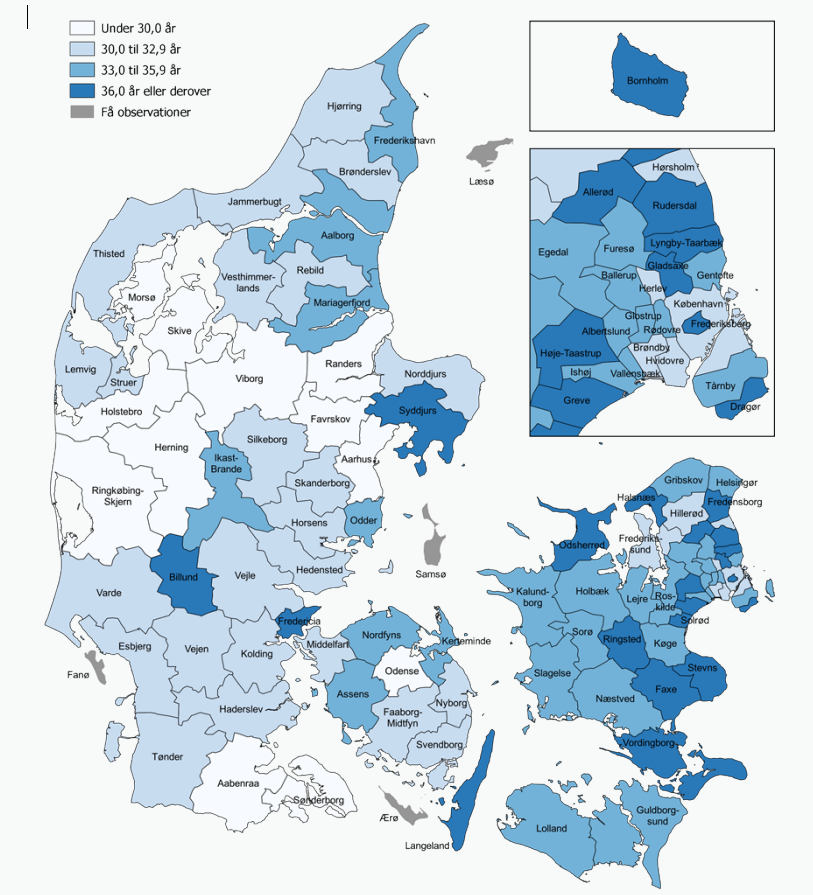
Kommuner inddelt efter andel kvinder blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale i 2022

Kilde: KRL, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Figur 7.2

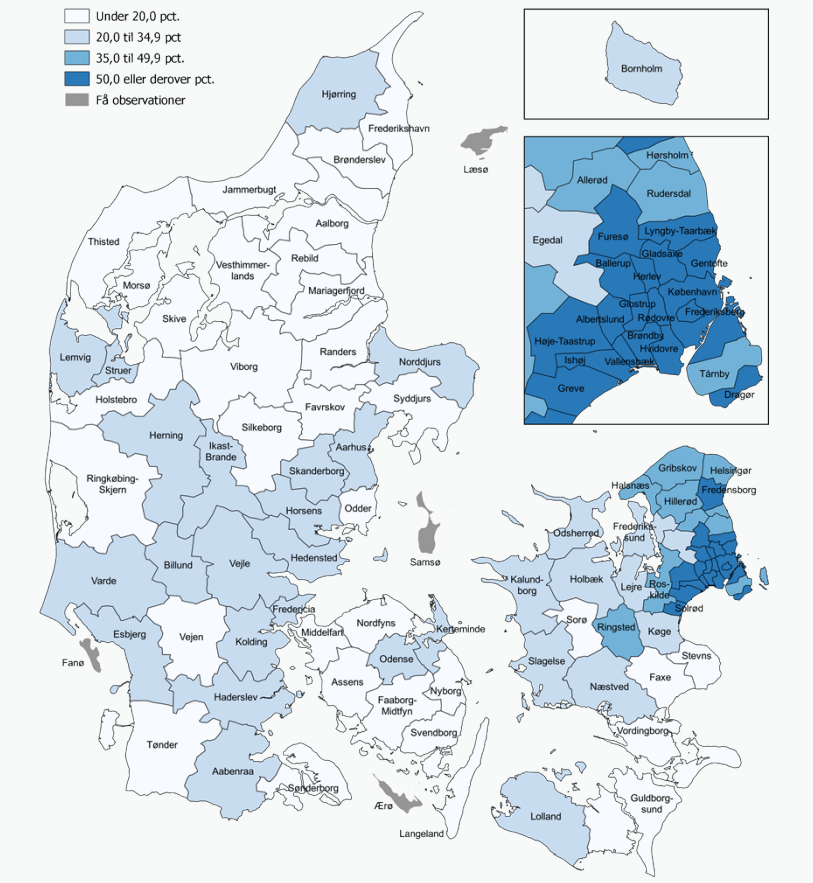
Kommuner inddelt efter gennemsnitlig alder blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale i 2022

Kilde: KRL, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Figur 7.3

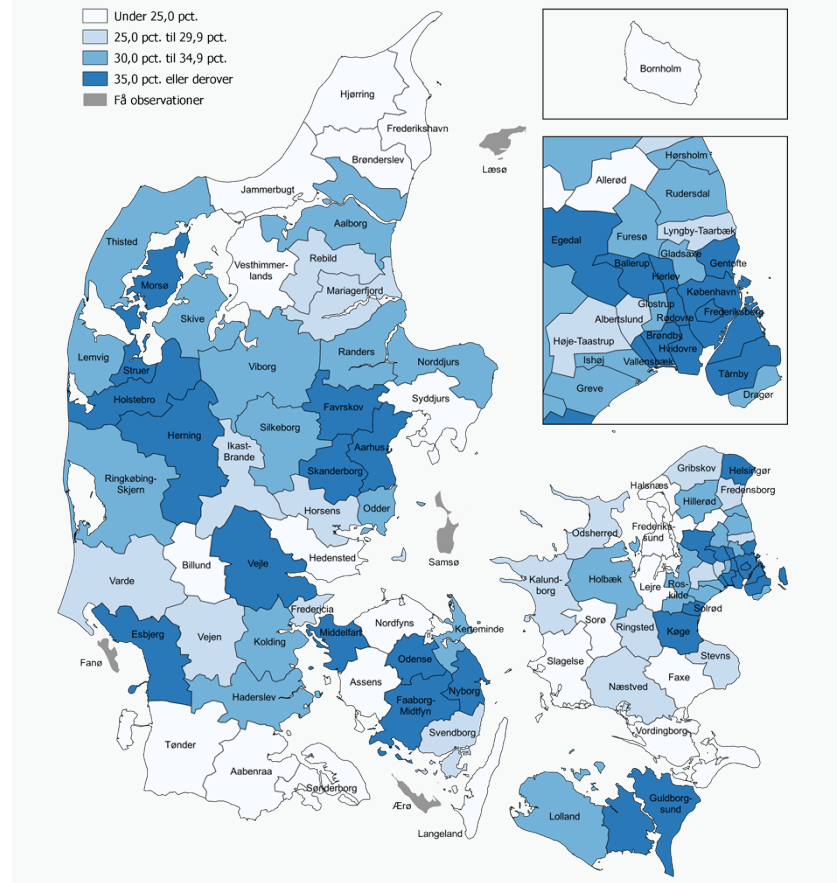
Kommuner inddelt efter andel indvandrere og efterkommere blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale i 2022

Kilde: KRL, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Figur 7.4

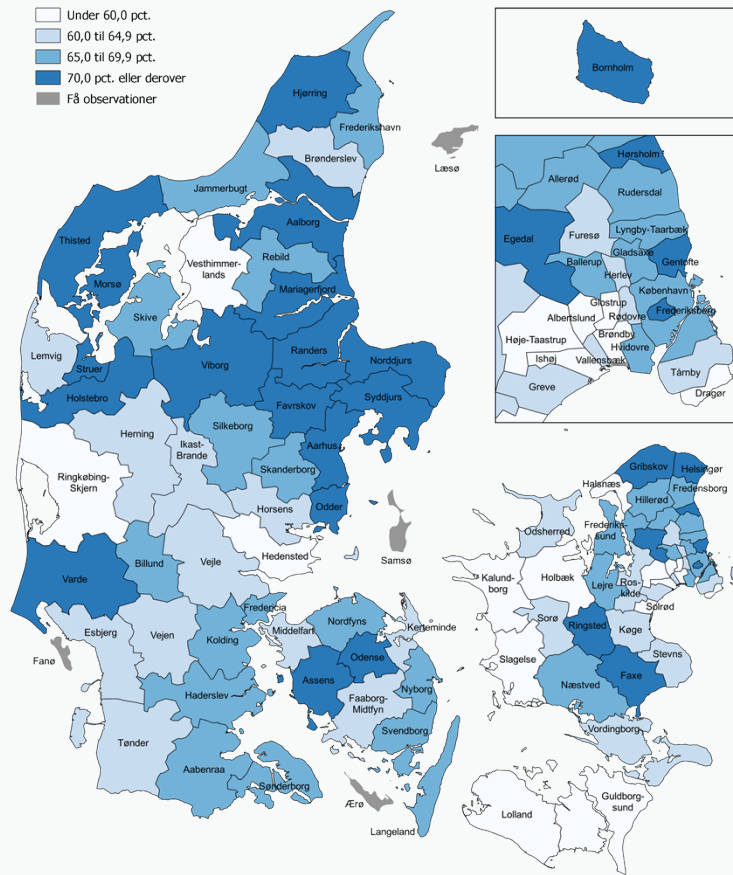
Kommuner inddelt efter andel under uddannelse blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale i 2022

Kilde: KRL, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Figur 7.5

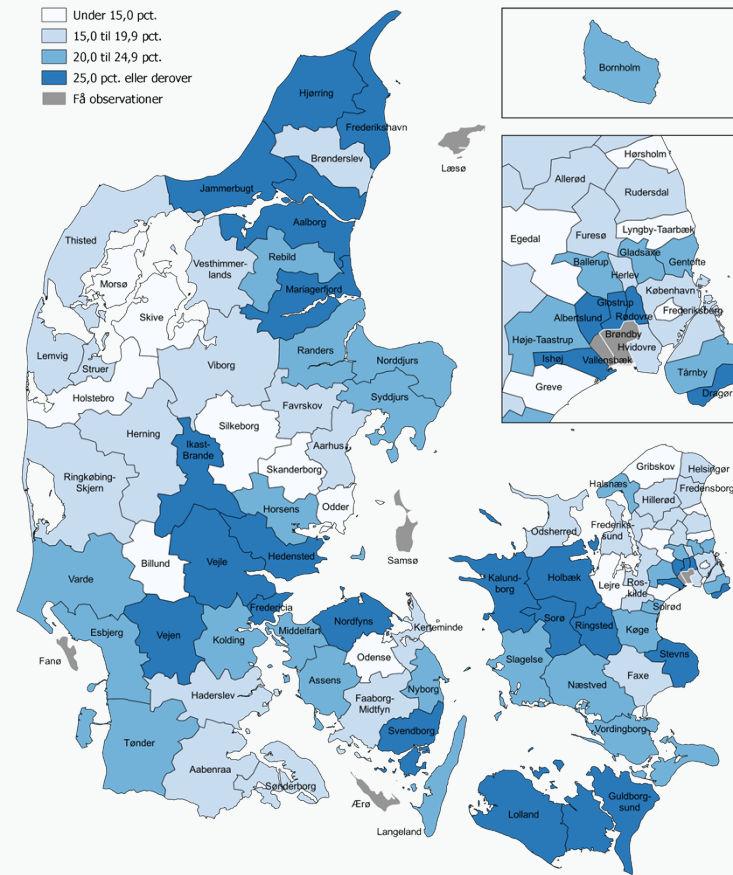
Kommuner inddelt efter andel med et højere uddannelsesnivea end grundskolen blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale i 2022

Kilde: KRL, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Figur 7.6

Kommuner inddelt efter andel der havde været ledige inden de seneste tre år blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale i 2022

Kilde: KRL, Danmarks Statistik og egne beregninger.

I det følgende har vi kort beskrevet, hvad de ovenstående danmarkskort om det ufaglærte social- og sundhedspersonale blandt andet viser. I bilag 1: "Sådan placerer din kommune sig" og bilag 2: "Kommunespecifikke nøgletal" kan du finde tallene for hver enkelt kommune.

Forskelle i kønsprofil

- Andelen af kvinder blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale varierede fra 70 pct. til 93 pct. i 2022 i den kommune med den henholdsvis laveste og højeste andel af kvinder.
- Der ses en øst/vest tendens i andelen af kvinder blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde. Særligt i Jylland ligger mange af de kommuner, der havde de højeste andele af kvinder blandt det ufaglærte personale, mens der ligger mange kommuner på Sjælland, som omvendt havde en relativt lav andel kvinder.
- Andelen af kvinder blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale er for en del kommuner i særligt den nordlige del af hovedstadsområdet relativt lav i forhold til de øvrige kommuner. Her ligger andelen af kvinder fx på under 80 pct. for kommuner som Hørsholm, Rudersdal, Furesø, Egedal, Lyngby-Taarbæk, Herlev og Gentofte.

Forskelle i aldersprofil

- Gennemsnitsalderen blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale varierede fra 27 år til 40 år i den kommune med den henholdsvis laveste og højeste gennemsnitlige alder blandt det ufaglærte personale i 2022.
- Der ses ligeledes en øst/vest tendens i aldersprofilen blandt det ufaglærte personale på det kommunale ældreområde på tværs af kommuner. Særligt på Sjælland er den gennemsnitlige alder blandt det ufaglærte personale relativt høj, mens det omvendte billede gør sig gældende for mange kommuner i Jylland. Der var således ikke en eneste kommune på Sjælland, hvor gennemsnitsalderen blandt det ufaglærte personale var under 30 år.

Forskelle i herkomst

- Andelen af indvandrere og efterkommere blandt det ufaglærte personale varierede fra 8 pct. til 78 pct. i den kommune med den henholdsvis laveste og højeste andel af indvandrere og efterkommere i 2022.
- Der er en helt tydelig tendens til, at andelen af indvandrere og efterkommere blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale er højest blandt kommunerne i hovedstadsområdet og i det nordøstlige Sjælland.
- I hovedparten af kommunerne i hovedstadsområdet var over 50 pct. af det ufaglærte social- og sundhedspersonale indvandrere og efterkommere i 2022. I Jylland, på Fyn og det sydlige Sjælland er der ikke én kommune, hvor andelen af indvandrere og efterkommere blandt det ufaglærte personale var over 35 pct. i 2022

Forskelle i andel under uddannelse

- Andelen under uddannelse blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde varierede fra 15 pct. til 50 pct. i den kommune med den henholdsvis laveste og højeste andel under uddannelse i 2022.
- Andelen under uddannelse kan hænge sammen med hvilke uddannelsesmuligheder der er i og omkring den enkelte kommune. Fx kunne det tænkes, at der er en sammenhæng mellem kommuner med en høj andel under uddannelse, og om der ligger en SOSU-skole tæt på. Det har vi dog ikke undersøgt nærmere i denne analyse.

Forskelle i andel med et uddannelsesniveau højere end grundskolen

- Andelen med et højere uddannelsesniveau end grundskolen blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale varierede fra 46 pct. til 81 pct. i den kommune med den henholdsvis laveste og højeste andel i 2022.
- Andelen med et højere uddannelsesniveau end grundskolen, blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale, ser ud til at være særligt høj i og omkring de største kommuner som Aalborg, Aarhus, Odense og i nogen grad København, ligesom der er et helt bælte over Midtjylland med kommuner, hvor andelen med et højere uddannelsesniveau end grundskolen blandt det ufaglærte personale var høj i 2022. Modsat havde en del kommunerne i syd- og Vestsjælland en lav andel med et højere uddannelsesniveau end grundskolen blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale. Det samme ses blandt en større gruppe kommuner i den sydvestlige del af hovedstadsområdet.

Forskelle i andel der har været ledig indenfor de seneste tre år

- Andelen, der havde været ledig indenfor de seneste tre år blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale, varierede fra 10 pct. til 47 pct. i den kommune med den henholdsvis laveste og højeste andel i 2022.
- Der ses nogle klynger af kommuner rundt omkring i landet, der havde henholdsvis en lav og en høj andel, der havde været ledige indenfor de seneste tre år i 2022. Fx er andelen høj i Nordjylland, Sydsjælland og Vestsjælland, mens andelen, der havde været ledige indenfor de seneste tre år, var lav i klynger af kommuner i Vestjylland og dele af Nordsjælland i 2022.

Socioøkonomisk profil på tværs af kommunetyper

Resultaterne, der kan udledes af danmarkskortene ovenfor, viser, at der i flere tilfælde er nogle geografiske tendenser i, hvordan profilen blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde ser ud på tværs af kommunerne. I tabel 7.1 nedenfor har vi derfor inddelt kommunerne efter kommunetype og udregnet en gennemsnitlig profil indenfor kommunetypen. Vi skelner mellem hovedstadskommuner, storbykommuner, provinsbykommuner, oplandskommuner og landkommuner²¹.

Tabel 7.1 bekræfter, at andelen af kvinder blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale er lavere i hovedstadskommunerne end blandt de øvrige kommunetyper, og at andelen af kvinder er højest i provinsbykommunerne i gennemsnit. Den meget tydelige tendens i andelen af indvandrere og efterkommere blandt det ufaglærte personale findes også, når vi deler kommunerne ind i kommunetyper. Hovedstadskommunerne havde den klart højeste andel af indvandrere og

²¹ De nævnte kommunetyper følger Danmarks Statistiks inddeling "Kommunegrupper, v1: 2018-", der kan findes på Danmarks Statistiks hjemmeside.

efterkommere med 57 pct. i gennemsnit, mens gennemsnittet for alle de øvrige kommunetyper var under 30 pct. i 2022.

Andelen under uddannelse og andelen med et højere uddannelsesniveau end grundskolen var særligt høj blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale i storbykommunerne, der består af Aarhus, Odense og Aalborg. 45 pct. var under uddannelse blandt det ufaglærte personale i storbykommunerne i gennemsnit, mens gennemsnittet for kommunerne indenfor de øvrige kommunetyper alle var 35 pct. eller derunder i 2022. 78 pct. af det ufaglærte personale på det kommunale ældreområde havde i gennemsnit et højere uddannelsesniveau end grundskolen i storbykommunerne. Til sammenligning lå gennemsnittet for de øvrige kommunetyper mellem 63 pct. og 67 pct. i 2022.

Tabel 7.1

Socioøkonomisk profil for det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde fordelt på arbejdskommunens kommunetype

	Hovedstadskommuner	Storbykommuner	Provinsbykommuner	Oplandskommuner	Landkommuner
Køn (Andel i pct.)					
Kvinde	81	83	87	85	86
Mand	19	17	13	15	14
Alder (år)					
Gennemsnitlig alder	35	29	32	34	32
Herkomst (Andel i pct.)					
Dansk herkomst	43	71	72	77	81
Indvandrere og efterkommere	57	29	28	23	19
Under uddannelse (Andel i pct.)					
Ja	35	45	33	28	27
Nej	65	55	67	72	73
Højere uddannelsesniveau end grundskolen					
Ja	63	78	67	67	67
Nej	37	22	33	33	33
Ledig indenfor de seneste 3 år (Andel i pct.)					
Ja	20	19	21	22	21
Nej	80	81	79	78	79

Anm.: Tallene i tabel 7.1 er afrundet til nærmeste heltal. Enkelte kommuner er udeladt fra beregningerne af diskretionshensyn, hvis disse kommuners resultater baserer sig på under 5 personer. Der er tale om et uvægtet gennemsnit blandt kommunerne indenfor den enkelte kommunetype. Dermed vægter alle kommuner ens. De viste kommunetyper følger Danmarks Statistiks inddeling "Kommunegrupper, v1: 2018-", der kan findes på Danmarks Statistiks hjemmeside.

Kilde: KRL, Danmarks Statistik og egne beregninger.

8 Ansættelsesforløb for ansatte i 2022

I dette kapitel undersøger vi, hvor længe det ufaglærte social- og sundhedspersonale, der var ansat på det kommunale ældreområde i 2022, havde været ansat som ufaglært social- og sundhedspersonale. Der tages som i resten af analysen udgangspunkt i nedslag i november måned i de enkelte år, og både månedslønnede og timelønnede ufaglærte indgår i analysen. I opgørelsen ser vi alene på, om den ansatte også var ansat som ufaglært social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde som helhed. Der tages dermed ikke højde for, om den ansatte skiftede fra at arbejde som ufaglært i en kommune til en anden kommune, eller om den ufaglærte fx er skiftet fra hjemmeplejeområdet til plejeboligområdet i den undersøgte periode, der går fra 2018 til 2022.

Opgørelsen viser i udgangspunktet alene, hvor mange sammenhængende år det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde i 2022 havde været ansat som ufaglært social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde. Resultaterne i kapitlet er baseret på antal ansatte og er dermed ikke vægtet efter de ansattes beskæftigelsesgrad.

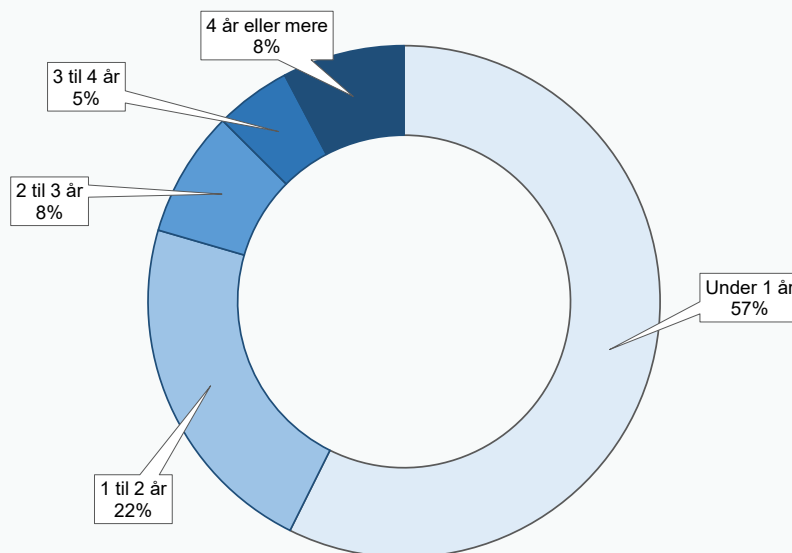
3 CENTRALE KONKLUSIONER FRA KAPITLET

- Der var en stor andel af det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde, som havde haft et kort sammenhængende ansættelsesforløb i 2022. 57 pct. af det ufaglærte social- og sundhedspersonale havde i 2022 været ansat i mindre end 1 år. 8 pct. af det ufaglærte personale havde været ansat i 4 år eller mere. Den gennemsnitlige ansættelseslængde blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde er altså generelt relativt lav.
- En større andel af det unge ufaglærte social- og sundhedspersonale under 30 år havde været ansat i under 1 år ift. de ældre aldersgrupper i 2022. Der var dog ikke ret stor forskel på de unge under 30 år og det ufaglærte personale på 30 til 49 år. Til gengæld adskiller de ældste på 50 år eller derover sig fra de yngre aldersgrupper ved, at en mindre andel havde haft korte sammenhængende ansættelsesforløb i 2022, og ved at 25 pct. havde været ansat som ufaglært social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde i 4 år eller mere. Det gjorde sig kun gældende for 3 pct. og 8 pct. af det ufaglærte personale på henholdsvis under 30 år og 30 til 49 år.
- En større andel af det timelønnede ufaglærte personale havde haft et kort sammenhængende ansættelsesforløb, ift. det månedslønnede ufaglærte personale. 64 pct. af det timelønnede ufaglærte personale havde været ansat i under et år, mens det gjorde sig gældende for 50 pct. af det månedslønnede ufaglærte personale i 2022.

En stor andel af det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde, som havde haft et kort sammenhængende ansættelsesforløb i 2022. 57 pct. af det ufaglærte social- og sundhedspersonale havde i 2022 været ansat i mindre end 1 år, jf. figur 8.1. 22 pct. af det ufaglærte personale havde været ansat i 1 til 2 år, mens 8 pct. og 5 pct. af det ufaglærte personale havde været ansat i hhv. 2 til 3 år og 3 til 4 år. 8 pct. af det ufaglærte personale havde været ansat i 4 år eller mere. Den gennemsnitlige ansættelseslængde blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde er altså generelt lav.

Figur 8.1

Længde på sammenhængende ansættelsesforløb blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde i 2022

Anm.: Opgørelsen baserer sig på nedslag i november i perioden fra 2018 til 2022. En del af de ansatte, der har været ansat i perioden fra 2018 til 2022, har været ansat som ufaglært i en endnu længere periode. Figuren viser alene sammenhængende forløb med udgangspunkt i ansættelsen i 2022. Hvis man fx har været ansat som ufaglært social- og sundhedspersonale i 2019 og 2022, men ikke i den mellemliggende periode, tæller vedkommende med i kategorien "Under 1 år".

Kilde: KRL og egne beregninger.

Opgørelsen, der er illustreret i figur 8.1, tager udgangspunkt i sammenhængende forløb målt fra 2022 og tilbage til 2018. Det vil sige, at hvis man som ansat ufaglært social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde i 2022 også havde været ansat som ufaglært i 2018 og 2019, men ikke i 2020 og 2021, så indgår man i figur 8.1 i kategorien "Under 1 år".

Hvis vi derimod ser på, hvor mange år det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde i 2022 havde været ansat i perioden fra 2018 til 2022, kan vi se, at 52 pct. af det ufaglærte social- og sundhedspersonale kun havde været ansat i 2022. 24 pct. havde været i 2 af årene i perioden fra 2018 til 2022, knap 10 pct. havde været ansat i 3 af årene i perioden fra 2018 til 2022, mens 6 pct. havde været ansat i 4 af årene i perioden fra 2018 til 2022. Knap 8 pct. havde været ansat i alle årene i perioden. Det er dermed ikke et markant anderledes billede, der tegner sig, når vi tæller antallet af år med ansættelse som ufaglært social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde i perioden fra 2018 til 2022 fremfor at kigge på sammenhængende ansættelsesforløb i samme periode.

Sammenhængende ansættelsesforløb for delgrupper blandt det ufaglærte personale

I tabel 8.1 har vi beregnet længden på sammenhængende ansættelsesforløb blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde i 2022 for forskellige aldersgrupper, ansatte på forskellige arbejdssteder og ansatte med forskellige aflønningsformer.

En større andel af det unge ufaglærte social- og sundhedspersonale under 30 år havde været ansat i under 1 år ift. de ældre aldersgrupper blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde i 2022. Der er dog ikke ret stor forskel på de unge under 30 år og det ufaglærte personale på 30 til 49 år. Eksempelvis havde 62 pct. af det ufaglærte personale under 30

år været ansat i under 1 år, mens det gjorde sig gældende for 57 pct. af det ufaglærte personale i alderen fra 30 til 49 år i 2022, jf. tabel 8.1. Til gengæld adskilte de ældste på 50 år eller derover sig fra de yngre aldersgrupper ved, at en mindre andel havde haft korte sammenhængende ansættelsesforløb i 2022, og ved at 25 pct. havde været ansat som ufaglært social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde i 4 år eller mere. Det gjorde sig kun gældende for henholdsvis 3 pct. og 8 pct. af det ufaglærte personale på henholdsvis under 30 år og 30 til 49 år.

Der er ikke stor forskel på tallene, når vi deler det ufaglærte social- og sundhedspersonale op på arbejdssteder. Ser vi på det ufaglærte månedslønnede personale i forhold til det ufaglærte timelønnede personale, så havde en større andel af de timelønnede haft korte sammenhængende ansættelsesforløb, end de månedslønnede. 64 pct. af det timelønnede ufaglærte personale havde været ansat i under et år, mens det gjorde sig gældende for 50 pct. af de månedslønnede i 2022, jf. tabel 8.1. Forskellen mellem de timelønnede og månedslønnede kan skyldes, at de timelønnede ikke nødvendigvis har vagter i hver måned.

Tabel 8.1

Længde på sammenhængende ansættelsesforløb blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde i 2022 fordelt på aldersgrupper, arbejdssted og aflønningsform i pct.

	Aldersgruppe			Arbejdssted		Aflønningsform	
	Under 30 år	30 til 49 år	50 år eller derover	Hjemmeplejen	Plejebolig	Månedslønnen	Timelønnet
Under 1 år	62	57	41	56	59	50	64
1 til 2 år	23	22	19	23	22	24	21
2 til 3 år	8	7	8	8	8	9	7
3 til 4 år	4	5	7	5	5	6	4
4 år eller mere	3	8	25	9	6	12	4
I alt	100	100	100	100	100	100	100

Anm.: Opgørelsen baserer sig på nedslag i november i perioden fra 2018 til 2022. En del af de ansatte, der har været ansat i perioden fra 2018 til 2022, har været ansat som ufaglært i en endnu længere periode. Figuren viser alene sammenhængende forløb med udgangspunkt i ansættelsen i 2022. Hvis man fx har været ansat som ufaglært social- og sundhedspersonale i 2019 og 2022, men ikke i den mellemliggende periode, tæller vedkommende med i kategorien "Under 1 år".

Kilde: KRL, Danmarks Statistik og egne beregninger.

9 Hvor bevæger de ufaglærte sig hen efter afgang?

I de foregående kapitler har vi undersøgt omfanget af ufaglært social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde på både landsplan og kommuneniveau samt undersøgt, hvad der kendetegner det ufaglærte social- og sundhedspersonale. I dette kapitel ser vi på, hvor det ufaglærte social- og sundhedspersonale bevæger sig hen, efter deres ansættelse, som ufaglært social- og sundhedspersonale, er ophørt på det kommunale ældreområde.

Kapitlet tager udgangspunkt i analysen "Fastholdelse af social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde" som Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed udgav i juni 2023. En stor del af de resultater der fremgår af dette kapitel er således hentet direkte fra denne analyse, der kan findes i sin fulde længde på Benchmarkingenhedens hjemmeside www.benchmark.dk.

Populationen i analysen "Fastholdelse af social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde" adskiller sig på nogle punkter fra den population, der ellers er anvendt i nærværende analyse. Det gælder først og fremmest ved, at de timelønnede ikke er en del af analysen "Fastholdelse af social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde". Det skyldes, at man som hovedregel ikke beregner afgang for timelønnet personale, men alene for månedslønnet personale. Derfor er de tal der fremgår af dette kapitel alene for det månedslønnede personale.

Resultaterne i dette kapitel er baseret på nedslag i september 2021 og september 2022²². Det betyder, at vi tager udgangspunkt i social- og sundhedspersonalet, der var månedslønnede og ordinært ansat på det kommunale ældreområde i september 2021, men som var afgået fra deres månedslønnede ordinære ansættelsesforhold i september 2022. Vi ser i kapitlet på, hvor det afgåede social- og sundhedspersonale har bevæget sig hen målt i september 2022.

Bemærk, at vi ikke har mulighed for at skelne mellem frivillig og ufrivillig afgang, da der ikke findes registerdata med disse oplysninger. Det er også vigtigt her at nævne, at vi tager udgangspunkt i afgange fra det kommunale ældreområde på landsplan. Det vil sige, at vi ikke har ansatte med i forløbsanalysen, der er skiftet fra en kommunes ældreområde til en anden kommunes ældreområde og fortsat er ordinært ansat²³.

3 CENTRALE KONKLUSIONER FRA KAPITLET

- Blandt det ufaglærte månedslønnede social- og sundhedspersonale, der afgik fra det kommunale ældreområde mellem september 2021 og september 2022, var 44 pct. fortsat i beskæftigelse i september 2022. Hele 37 pct. af det afgåede ufaglærte social- og sundhedspersonale var i uddannelse uden samtidigt at være i beskæftigelse. Dermed var 18 pct. af det afgåede ufaglærte personale hverken i beskæftigelse eller uddannelse.
- Hvis man alene ser på, hvor stor en andel af det afgåede ufaglærte social- og sundhedspersonale, der var under uddannelse i september 2022, uden at skele til om

²² Datasættet bag analysen "Fastholdelse af social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde" er fra september 2022, mens datasættet bag nærværende analyse er fra november 2022. Denne forskel vurderes ikke at have væsentlig betydning for de overordnede resultater og sammenligneligheden på tværs af resultater.

²³ For den nærmere metode og afgrænsninger henvises der til Bilag 3: "Metode" til analysen "Fastholdelse af social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde", som Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed udgav i juni 2023.

de var i beskæftigelse eller ej, så var tæt på halvdelen af det afgåede ufaglærte personale under uddannelse. Der var ca. 60 pct. heraf, der enten læste til social- og sundhedshjælper, social- og sundhedsassistent eller sygeplejerske.

- For det afgåede ufaglærte månedslønnede social- og sundhedspersonale, der var under uddannelse efter afgang fra det kommunale ældreområde, var der en klar overvægt blandt de 30 til 49 årige og gruppen på 50 år eller derover, der enten læste til social- og sundhedshjælper eller social- og sundhedsassistent. For de 30 til 49 årige læste flest til social- og sundhedsassistent, mens flest blandt gruppen på 50 år eller derover læste til social- og sundhedshjælper. For de unge på under 30 år er det langt mere forskelligt, hvilken uddannelse de var i gang med, men den mest populære uddannelse var sygeplejerskeuddannelsen, hvorefter social- og sundhedsassistentuddannelsen fulgte.

I kapitel 8 så vi, at over halvdelen af det ufaglærte social- og sundhedspersonale havde været ansat under 1 år i 2022. Afgangsprocenten blandt det ufaglærte månedslønnede social- og sundhedspersonale var da også 53 pct. i 2022²⁴. I det følgende undersøger vi, hvor det afgåede ufaglærte månedslønnede social- og sundhedspersonale har bevæget sig hen. Da det er muligt for det ufaglærte personale at være overgået til flere forskellige afgangstyper samtidig, fx beskæftigelse og uddannelse, har vi lavet et hierarki, hvor beskæftigelse prioriteres først, herefter uddannelse og til sidst de øvrige afgangstyper, som hverken er beskæftigelse eller uddannelse. Dermed optræder hver enkelt ansat kun under én afgangstype.

Blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale, der afgik fra det kommunale ældreområde mellem september 2021 og september 2022, var 44 pct. fortsat i beskæftigelse i september 2022²⁵. For social- og sundhedsassistenterne og social- og sundhedshjælperne var hhv. 61 pct. og 38 pct. fortsat i beskæftigelse. Hele 37 pct. af det afgåede ufaglærte personale var i uddannelse uden samtidigt at være i beskæftigelse, mens det kun gjorde sig gældende for 6 pct. af social- og sundhedsassistenterne og for 16 pct. af social- og sundhedshjælperne i 2022, jf. figur 9.1. Dermed var 18 pct. af det ufaglærte personale hverken i beskæftigelse eller uddannelse, hvilket ellers gjorde sig gældende for 33 pct. af de afgåede social- og sundhedsassistenter og 45 pct. af de afgåede social- og sundhedshjælperne²⁶.

Figur 9.1 viser, at der på tværs af det afgåede ufaglærte social- og sundhedspersonale og det faglærte social- og sundhedspersonale var stort set den samme andel af de ansatte, der afgik fra det kommunale ældreområde, og som overgik til det private arbejdsmarked. Det drejer sig om 21-22 pct.

Hvis man ser nærmere på de brancher i det private, de ansatte afgik til, så overgik hovedparten af det faglærte personale til brancher indenfor sundheds- og ældreområdet. Således var fx 62 pct. af de faglærte, der overgik til det private arbejdsmarked, i beskæftigelse i brancherne hjemmepleje, plejehjem og vikarbureauer²⁷. Hovedparten af det ufaglærte personale, der overgik til beskæftigelse

²⁴ I analysen "Fastholdelse af social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde" kan afgangsprocenten for det ufaglærte social- og sundhedspersonale på det kommunale ældreområde findes for hver enkelt kommune i bilag 2: "Kommunespecifikke nøgletal".

²⁵ De 44 pct. består af det ufaglærte social- og sundhedspersonale, der afgik til det private, til regionerne, til et andet kommunalt område end ældreområdet, til et andet kommunalt ansættelsesforhold eller til beskæftigelse i staten. I figur 9.1 indgår beskæftigelse i staten i kategorien "Øvrige afgang". "Øvrige afgang" indeholder udover beskæftigelse i staten også død, udvandring, førtidspension og selvforsørgende. "Øvrige afgang" dækker dermed både over ansatte overgået til beskæftigelse og over ansatte, der hverken er i beskæftigelse eller uddannelse.

²⁶ Hverken i beskæftigelse eller uddannelse dækker over ansatte, der er overgået til folkepension, efterløn, dagpenge, kontanthjælp, sygedagpenge, døde, udvandrede, førtidspension og selvforsørgende.

i det private, havde til gengæld ansættelse i øvrige brancher, der ikke direkte relaterer sig til ældreområdet.

8 pct. af det ufaglærte personale overgik til et andet kommunalt område, mens yderligere 8 pct. af det ufaglærte personale overgik til et andet kommunalt ansættelsesforhold. Her er det værd at bemærke, at et andet kommunalt ansættelsesforhold kan dække over månedslønnede, der overgik til at være timelønnede og som fortsat arbejdede på det kommunale ældreområde²⁸. 9 pct. af det afgåede ufaglærte personale var på dagpenge, kontanthjælp, sygedagpenge eller lignende, mens 10 pct. havde det vi har kaldt "øvrig afgang"²⁹. Det dækker for det ufaglærte personale primært over personer, der var selvforsørgende.

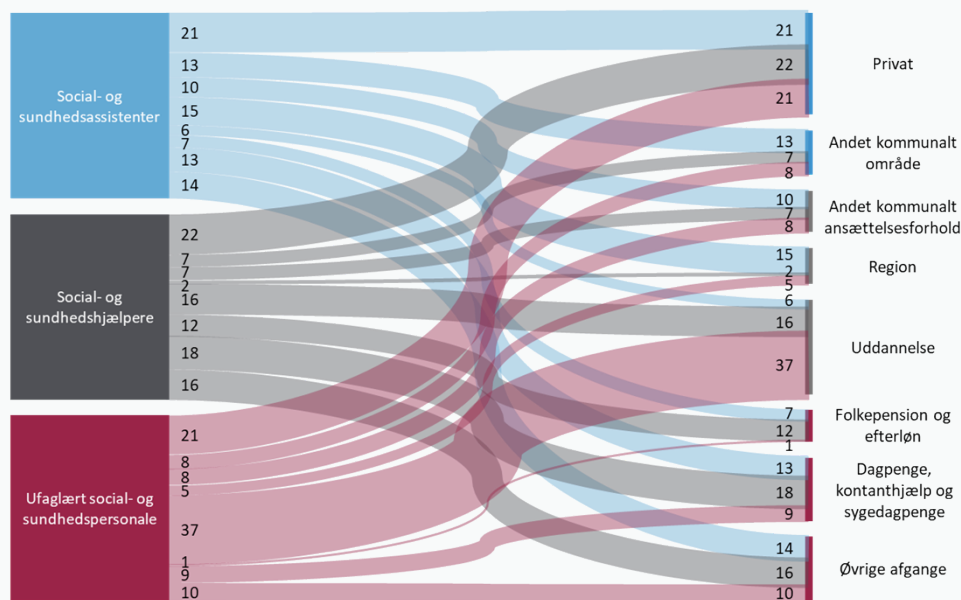
²⁷ Vikarbureauer kan dække over virksomheder beskæftiget inden for flere forskellige brancher. Her antages det at hovedparten af det social- og sundhedspersonale, der afgik til et privat vikarbureau, overgik til et vikarbureau, der beskæftiger sig med sundheds- plejeområdet. Bemærk herudover at de tre nævnte brancher hjemmepleje, plejebolig og vikarbureau ikke er en udtømmende liste over brancher på sundheds- og plejeområdet.

²⁸ Disse 8 pct. tæller med blandt det afgåede personale, da de med deres ændrede ansættelsesforhold ikke længere er en del af population i analysen "Fastholdelse af social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde". Læs mere om dette i analysens bilag 3: Metode.

²⁹ Se fodnote 26.

Figur 9.1

Social- og sundhedspersonale afgang fra det kommunale ældreområde i september 2022 fordelt på personalegrupper og afgangstype i pct.

Anm.: Figuren er hentet fra analysen "Fastholdelse af social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde" som Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed udgav i juni 2023. Bemærk, at det datagrundlag der ligger til grund for denne analyse, afviger en smule fra det datagrundlag, der benyttes i nærværende analyse. Det vurderes dog ikke at have betydning for de overordnede tendenser, der kan udledes af figuren i relation til de øvrige figurer i denne rapport. "Øvrige afgang" dækker over død, udvandring, førtidspension, selvforsørgende og beskæftigelse i staten. Procenttallene på venstre og højre side af figuren er ens. De viser i begge tilfælde, hvor stor en andel af den enkelte personalegruppe, der er afgang til afgangstypen.

Kilde: Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed, KRL og Danmarks Statistik.

Afgået ufaglært social- og sundhedspersonale fordelt på afgangstyper og aldersgrupper

I figur 9.2 har vi fordelt det afgåede ufaglærte månedslønnede social- og sundhedspersonale på afgangstyper og aldersgrupper. Det har vi gjort for at undersøge, om der er forskel på, hvor forskellige aldersgrupper blandt det ufaglærte social- og sundhedspersonale bevæger sig hen efter afgang fra det kommunale ældreområde³⁰. På et overordnet niveau kan det ses, at der er visse forskelle i, hvor det ufaglærte personale bevæger sig hen på tværs af de tre aldersgrupper, der skelnes mellem i figur 9.2. Det er værd at fremhæve flere forhold. For det første overgår en noget mindre andel af det ufaglærte social- og sundhedspersonale på 50 år eller derover til uddannelse, end hvad der gør sig gældende for de to yngre aldersgrupper. For både det afgåede ufaglærte personale under 30 år og de 30 til 49 årige overgik 40 pct. til uddannelse uden samtidig beskæftigelse. For det afgåede ufaglærte personale på 50 år eller derover var tallet 23 pct. For det afgåede ufaglærte personale, der var under uddannelse efter afgang, var der en klar overvægt som læste til social- og sundhedshjælper eller social- og sundhedsassistent blandt de 30 til 49 årige og gruppen på 50 år eller derover. For de 30 til 49 årige læste flest til social- og sundhedsassistent, mens flest blandt gruppen på 50 år eller derover læste til social- og sundhedshjælper. For de unge på under 30 år var det langt mere forskelligt, hvilken uddannelse de var i gang med. Den mest populære uddannelse var dog sygeplejerskeuddannelsen, hvorefter social- og sundhedsassistentuddannelsen fulgte.

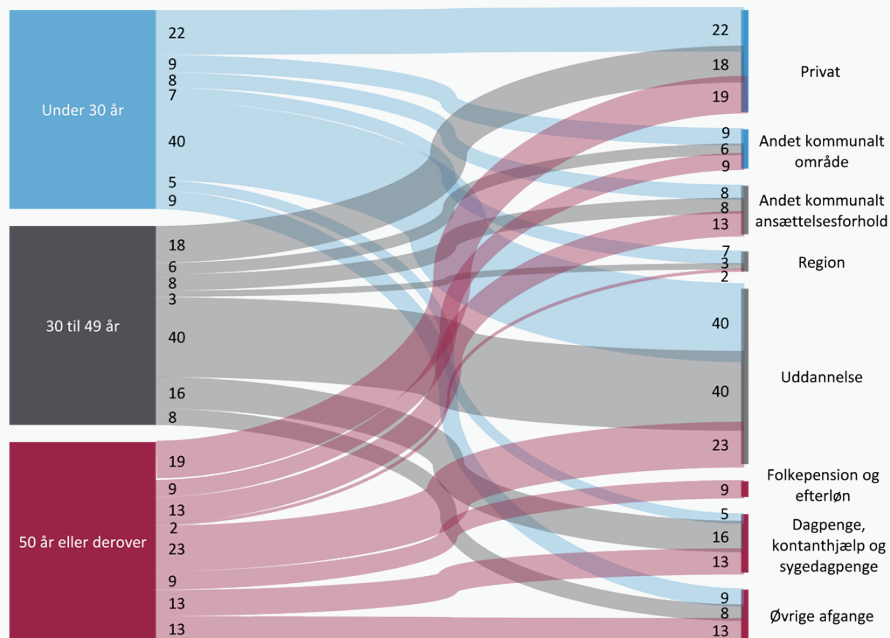
³⁰ Figur 9.2 er ikke en del af analysen "Fastholdelse af social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde", men figuren er lavet på baggrund af det data, der ligger til grund for denne analyse. Derfor er afgrænsningerne og populationen den samme bag figur 9.2 som i figur 9.1.

Det er ikke overraskende, at det alene er ansatte fra gruppen på 50 år eller derover, der overgik til folkepension eller efterløn. Det gjorde 9 pct. Det er til gengæld værd at lægge mærke til, at 13 pct. blandt gruppen af 50 årige eller derover overgik til et andet kommunalt ansættelsesforhold. For de to yngre grupper var andelen 8 pct. Det er værd at bemærke, da det at skifte ansættelsesforhold kan være en måde at fastholde medarbejdere på det kommunale ældreområde, som man måske ellers ville have mistet helt. Eksempelvis ved at nogle går over til at arbejde som timelønnet med færre timer og/eller mere fleksibilitet fremfor at være månedslønnet.

Endeligt er det værd at bemærke, at ganske få blandt det afgangede uaglærte månedslønnede social- og sundhedspersonale under 30 år overgik til dagpenge, kontanthjælp eller sygedagpenge. Det gjorde sig kun gældende for 5 pct. For de 30 til 49 årige var tallet 16 pct., og for gruppen på 50 år eller derover var tallet 13 pct.

Figur 9.2

Uaglært social- og sundhedspersonale afgang fra det kommunale ældreområde i september 2022 fordelt på aldersgrupper og afgangstype i pct.

Anm.: Figuren baserer sig på data hentet fra analysen "Fastholdelse af social- og sundhedspersonalet på det kommunale ældreområde" som Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed udgav i juni 2023. Bemærk at det datagrundlag der ligger til grund for denne analyse afviger en smule fra det datagrundlag, der benyttes i nærværende analyse. Det vurderes dog ikke at have betydning for de overordnede tendenser, der kan udledes af figuren i relation til de øvrige figurer i denne rapport. Øvrige afgang dækker over død, udvandring, førtidspension, selvforsørgende og beskæftigelse i staten. Procenttallene på venstre og højre side af figuren er ens. De viser i begge tilfælde, hvor stor en andel af den enkelte personalegruppe, der er afgang til afgangstypen.

Kilde: KRL, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Fokus på uddannelse

Som nævnt var 37 pct. af det uaglærte månedslønnede social- og sundhedspersonale overgået til uddannelse uden beskæftigelse. Der var dog også nogle blandt det afgangede uaglærte personale, der både var i beskæftigelse og under uddannelse.

Hvis man alene ser på, hvor stor en andel af det afgangede uaglærte social- og sundhedspersonale, der var under uddannelse i september 2022 uden at skele til, om de var i beskæftigelse eller ej, så

var tæt på halvdelen af det afgåede ufaglærte personale under uddannelse. Heraf læste ca. 60 pct. enten til social- og sundhedshjælper, social- og sundhedsassistent eller til sygeplejerske. Blandt de ufaglærte, der forlod det kommunale ældreområde og var under uddannelse, var der altså en overvægt, som havde valgt at læse en uddannelse, der blandt andet retter sig mod det kommunale ældreområde. En række andre velfærdsuddannelser var også blandt de mest populære uddannelser for det afgåede ufaglærte social- og sundhedspersonale som fx pædagog, socialrådgiver og folkeskolelærer.